

Πάντα τὰ ἔδω

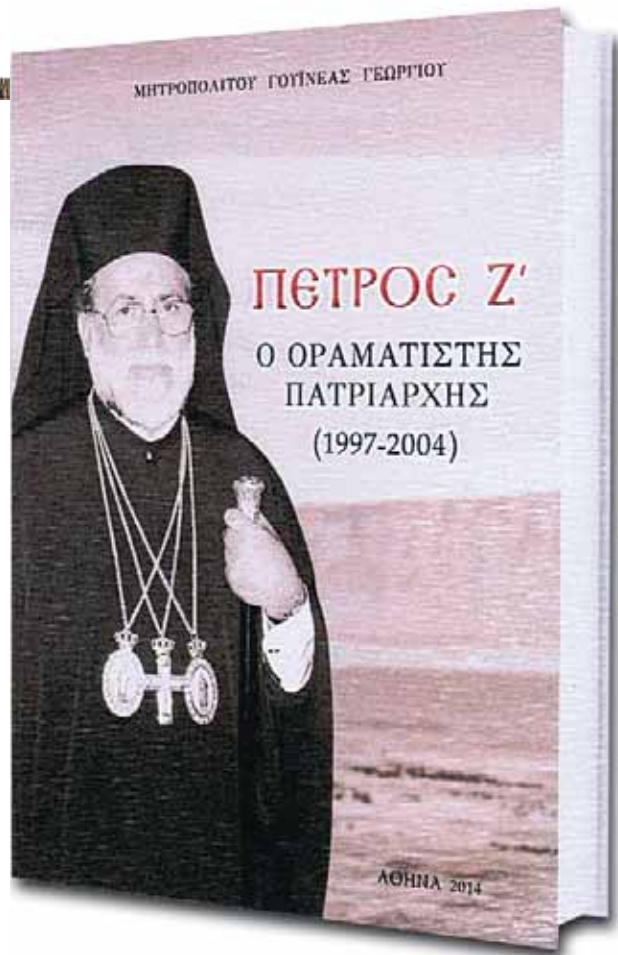

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ
ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΤΟΣ ΑΓ'
ΤΕΥΧΟΣ 132
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ,
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ,
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2014

Σέ ἀτμόσφαιρα συγκίνησης, ἀναγνώρισης, μνήμης καί τιμῆς πραγματοποιήθηκε στήν Κύπρο (08.12.2014) καί στήν Ἑλλάδα (15.12.2014), ἡ παρουσίαση τοῦ συγγραφικοῦ πονήματος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Γουινέας κ. Γεωργίου, μέ τόν τίτλο «Πέτρος Ζ΄ ὁ Ὁραματιστής Πατριάρχης (1997 - 2004)». Στήν παρουσίαση τῆς Κύπρου παρέστη ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεόδωρος Β΄, ὁ ὁποῖος καί ἀπηύθυνε χαιρετισμό κάνοντας ἐκτενή ἀναφορά στήν πολυτάλαντη προσωπικότητα τοῦ ἄμεσου προκατόχου του. Ὑπενθυμίζεται ὅτι ὁ Πατριάρχης Πέτρος Ζ΄ βρῆκε ἀδόκητο θάνατο, μαζί μέ ἄλλους κληρικούς καί λαϊκοῦς, κατά τήν πτώση τοῦ ἑλικοπτέρου Σινούκ στήν εὐρύτερη θαλάσσια περιοχή τοῦ Ἁγίου Ὑδρους τόν Σεπτέμβριο τοῦ 2004.

Τήν εὐθύνη τῆς κεντρικῆς παρουσίας τοῦ βιβλίου καί στίς δύο ἐκδηλώσεις, εἶχε ὁ Ὁμότιμος Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί Διευθυντής τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Σπυρίδων Κοντογιάννης. Πρῶτος ὀμιλητής τῆς παρουσίας στήν Ἀθήνα, ἦταν ὁ Λέκτωρ τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης κ. Παναγιώτης Τζουμέρκας, ὁ ὁποῖος γνώρισε στό πολυπληθές ἀκροατήριό τά βιογραφικά στοιχεῖα τοῦ συγγραφέα. Τό μήνυμα τοῦ Μακ. Πατριάρχη κ. Θεοδώρου Β΄, γιά τήν παρουσίαση τῆς Ἀθήνας, ἀνέγνωσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Εἰρηνουπόλεως κ. Δημήτριος, ἐνῶ χαιρετισμό ἐκ μέρους τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου Β΄, μετέφερε ὁ ἐκπρόσωπός του Αἰδ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Θωμᾶς Συνοδινός.

Καί στίς δύο ἐκδηλώσεις τό πρόγραμμα ξεκίνησε μέ τό ἀπολυτίκιο τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου καί Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου. Ἔγινε, ἐπίσης, προβολή ὀπτικοαουστικοῦ ὑλικοῦ ἀπό τούς κυριότερους σταθμούς τῆς ζωῆς καί τῆς ἱεραποστολικῆς δράσης τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχη, ἐνῶ καί οἱ δύο

ἐκδηλώσεις ἐμπλουτίστηκαν μέ ἀναφορές στό πρόσωπο τοῦ τιμωμένου Ἱεράρχη καί μέ τήν παρουσίαση σεμνοῦ καλλιτεχνικοῦ προγράμματος.

Ἀπό τήν πλευρά του ὁ συγγραφέας καί ἐπί σειρά ἐτῶν στενός συνεργάτης τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχη, Σεβ. Μητροπολίτης Γουινέας κ. Γεώργιος, εὐχαρίστησε τόν χορηγό τῆς ἔκδοσης κ. Γλαῦκο Μουσκῆ καί ἐξέφρασε ἐγκάρδιες εὐχαριστίες σέ ὅσους τιμητικά παραβρέθηκαν στίς δύο ἐκδηλώσεις. Τό παρῶν στίς παρουσιάσεις τοῦ ἐνδιαφέροντος βιβλίου, τόσο στήν Κύπρο ὅσο καί στήν Ἑλλάδα, ἔδωσαν πολλοί ἀρχιερεῖς, κληρικοί, οἱ κατά σάρκα συγγενεῖς τοῦ μακαριστοῦ Πέτρου, πολιτικοί, διπλωμάτες, ἀκαδημαῖκοί, καθώς καί πλῆθος φίλων τῆς Ἱεραποστολῆς καί τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας.

Ἐπιμέλεια Γ.Ε.Ι.

18 ΄Ημέρες στό Κονγκό

Λίγα χρόνια πρίν, ό τότε Πρωτοσύγκελληλος τής Ίερās Μητροπόλεως Βεροίας καί Τακτικός Καθηγητής στήν Άνωτάτη Έκκλησιαστική Άκαδημία τής Θεσσαλονίκης, Άρχιμανδρίτης π. Γεώργιος Χρυσοστόμου (σημερινός Μητροπολίτης Κίτρους, Κατερίνης καί Πλαταμώνος), ταξίδεψε στή Ρεπουμπλικανική Δημοκρατία του Κονγκό. Ώς επισκέπτης Καθηγητής στή Θεολογική Σχολή του Όρθόδοξου Πανεπιστημίου στήν Κινσάσα, δίδαξε τό μάθημα τής Λειτουργικής. Είχε τήν ευκαιρία, επίσης, νά ζήσει ό ίδιος προσωπικά τόν κόπο καί τίς ποικιλόμορφες δυσκολίες, εκείνων τών ανθρώπων πού αγωνίζονται νά γνωρίσουν τόν άναστημένο Χριστό στίς καρδιές τών Άφρικανών αδελφών μας. Τίς πρωτόγνωρες καί ενδιαφέρουσες έμπειρίες τής παραμονής του στήν Ίεραποστολή, κατέγραφε στό «ταμείο» ενός ιδιότυπου καθημερινού ήμερολογίου.

Θέλοντας νά μοιραστεί τίς έμπειρίες του, δημοσίευσε τίς σημειώσεις αυτού του «φυλλακτηρίου» σέ ένα μικρό βιβλίο, μέ τόν ίδιο τίτλο του παρόντος άρθρου: «18 ήμέρες στό Κονγκό». Έχοντας τήν ευλογία του Σεβασμιωτάτου άγίου Κίτρους – τόν όποιο θερμώς καί ευχαριστούμε – δημοσιεύουμε στό έπίσημο ιεραποστολικό περιοδικό τής Έκκλησίας μας, τό περιεχόμενο του συγκεκριμένου ήμερολογίου, έπαναλαμβάνοντας τή δική του έσωτερική έπιθυμία καί ευχή, όπως αυτή άποτυπώνεται στό προλογικό σημείωμα του προαναφερθέντος βιβλίου: «*Παρόλο πού ή παρούσα έκδοση δέν στοχεύει σέ κάποιο ειδικό κέρδος, θά ήμουν εξαιρετικά ευτυχής εάν συντελούσε στήν άφύπνιση συνειδήσεων καί στήν καλλιέργεια ιεραποστολικών κλίσεων*».

ΜΕΡΟΣ Α΄

1^η ήμέρα

Φτάνω στό Κονγκό στίς 07.00 τό πρωί, μετά από ταξίδι 23 συνολικά ώρων μεταξύ Βέροιας - Θεσσαλονίκης - Άθηνών - Παρισίου - Κινσάσας. Κατεβαίνω από τό άεροπλάνο, έχοντας τήν αίσθηση ότι βρίσκομαι σ' έναν φοϋρνο μικροκυμάτων, περικυκλωμένος από μικρόβια καί έπιδημίες. Ευτυχώς ήδη έχω κάνει τό έμβόλιο του κίτρινου πυρετού κι έχω πάρει τά χάπια γιά τή μαλάρια (έλονοσία). Περιμένοντας γιά τή θεώρηση του διαβατηρίου καί του διεθνούς βιβλιαρίου υγείας, προσπαθώ νά διώξω κάθε άρνητικό λογισμό, θεωρώντας τον πειρασμικό, άφου έδω ήρθα

γιά νά εκπληρώσω μία ιερή άποστολή. Ήρθα γιά τήν Ίεραποστολή! Τήν πρώτη άρνητική εικόνα άμβλύνει ή έγκάρδια ύποδοχή του Σεβ. Μητροπολίτη Κεντρώας Άφρικής κ. Νικηφόρου καί συνεργατών του. Κατευθυνόμαστε στό Έπισκοπείο, μία παλαιά βελγική κατοικία στό κέντρο τής πόλης. Συνάντηση επί τόπου μέ τόν Σεβ. Μητροπολίτη Πενταπόλεως (πρώην Κεντρώας Άφρικής) κ. Ίγνάτιο καί τούς καλούς φίλους από τό Άγιον Όρος, γέροντα Σπυρίδωνα Μικραγιαννανίτη καί Δημήτριο Βαμβακά, φιλόλογο καί καθηγητή άρχαίων έλληνικών στήν έδω

«Υπέροχη χορωδία νέων ψάλλει σέ ἄριστη βυζαντινή μουσική...»

Ὁρθόδοξη Θεολογική Σχολή. Δυστυχῶς, σήμερα φεύγουν γιά τήν Ἑλλάδα. Μέ τόν Σεβασμιώτατο κ. Νικηφόρο ἐπισκεπτόμαστε ἕναν οἰκισμό τῆς περιοχῆς, μέ σκοπό τήν ἀναζήτηση οἰκοπέδου γιά νά χτιστεῖ ναός καί σχολεῖο. Μέσα ἀπό παραπήγματα καί παράγκες ξεπροβάλλουν γελαστά προσωπάκια. Ἀντιθετική εἰκόνα. Παίρνουμε τόν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς γιά τό Ἐπισκοπεῖο. Ἡ ἡμέρα κλείνει μέ τό Ἀπόδειπνο. Σημαντική ἐμπειρία νά προσεύχεσαι στήν καρδιά τῆς Ἀφρικῆς μέ δύο ἱεραποστόλους ἀρχιερεῖς, ἕναν ἐφησυχάζοντα καί τό νέο ποιμενάρχη, πού ἐπιστρατεύτηκε, στήν κυριολεξία, γιά τό ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ στή Μαύρη Ἡπειρο.

2^η ἡμέρα

Ξεκινοῦμε τό πρωί μέ τοὺς ἀρχιερεῖς γιά τό ναό τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητας, πού τιμᾶται στό ὄνομα τοῦ λαοφιλοῦς Ἀγίου Νικολάου. Ἐδῶ, συνήθως, δέν γίνονται συλλειτουργγα πολλῶν ἱερέων. Ὅταν περισσεύει ἕνας ἱερέας, καλύπτει κάποιο ἀπό τά πολλὰ κενά. Ἔτσι λειτουργῶ μόνος μέ συμπροσευχόμενο στό Ἱερό Βῆμα τόν Σεβ. Πενταπόλεως κ. Ἰγνάτιο. Ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης κ. Νικηφόρος μέ τόν ἐφημέριο τοῦ Ναοῦ π. Κλόντ (Κλαύδιο) φεύγουν ἐνδιάμεσα τῆς ἀκολουθίας, διότι ἔπρεπε νά ἐκπροσωπήσουν τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία σέ ἐπίσημες ἐκδηλώσεις πρὸς τιμῆ τοῦ δολοφονηθέντος Προέδρου τῆς χώρας Λοράν Καμπίλα. Ὁ ἀναστάσιμος Ὁρθρος καί ἡ θεία Λειτουργία τελοῦνται σέ δύο γλώσσες, ἑλληνικά καί γαλλικά. Οἱ λίγοι Ἑλληνας ἀποτελοῦν τή μειοψηφία τοῦ ἐκκλησιασματος. Ἡ πραγματικότητα ἀπαιτεῖ τή χρήση καί τῆς γαλλικῆς γλώσσας, πού

εἶναι κατανοητή ἀπ' ὅλους. Ὁ Σεβασμιώτατος κ. Ἰγνάτιος μοῦ δώρισε τή γαλλική ἐκδοσὴ τοῦ Μικροῦ Ἱερατικοῦ, τό ὁποῖο χρησιμοποιοῦ γιά πρώτη φορὰ σήμερα. Ὅπως βλέπω θά μοῦ χρειαστεῖ πολὺ κατὰ τὴν ἐδῶ παραμονή μου. Υπέροχη χορωδία νέων ψάλλει σέ ἄριστη βυζαντινή μουσική. Στὸ Ἱερό Βῆμα διακονητές μου εἶναι τρεῖς φοιτητές: ὁ Κλημάν (Κλήμης), ὁ Κονσταντέν (Κωνσταντῖνος) καί ὁ Ἀντρέ (Ἀνδρέας). Κοινωνοῦν πολλοὶ ντόπιοι, μικροὶ καί μεγάλοι, μέ ἀπόλυτη τάξη. Ἰδιαίτερα ἐπισημαίνω τὴν παρουσία τοῦ Ἑλληνα Πρέσβη καί τῶν μελῶν τοῦ προσωπικοῦ τῆς Πρεσβείας, μεταξύ τῶν ὁποίων καί ἐνὸς ἀστυνομικοῦ ἀπὸ τὴ Βέροια. Τί μικρὸς πού εἶναι ὁ κόσμος! Μετὰ τὴ θεία Λειτουργία προσφέρεται ὁ καθιερωμένος καφές στὴν αἴθουσα τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητας. Οἱ λίγοι Ἑλληνας, μόνιμοι κάτοικοι τοῦ Κονγκό, εἶναι κοντὰ στὴν Ἐκκλησία καί βοηθοῦν τὴν Ἱεραποστολή. Τὸ ἀπόγευμα ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικηφόρος πῆγε μαζί μέ μιὰ ἀντιπροσωπεία ντόπιων Ὁρθοδόξων σέ καλλιτεχνική ἐκδήλωση γιά τὴ σημερινὴ ἐπέτειο. Καθὼς θά παρέμενα στὸ Ἐπισκοπεῖο μέ τὸν Γέροντα Μητροπολίτη Πενταπόλεως κ. Ἰγνάτιο, ἀξιοποιοῦ τό γεγονός ρωτώντας τον καί μαθαίνοντας πολλὰ πράγματα γιά τὴν κατάσταση τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου, τὴν ὕπαρξη σήμερα τεσσάρων ἐπισκοπικῶν περιφερειῶν, στὴ θέση τῆς μίας πού ὑπῆρχε μέχρι πρότινος, τὴν αὔξηση τῶν Ὁρθοδόξων, τὴ βελτίωση τοῦ ἐπιπέδου τῶν νέων κληρικῶν σέ σχέση μέ τοὺς παλαιούς κ.ἄ. Τὸ βράδυ καταφθάνει ἀπὸ τὴν Ἑλλά-

«Στὸ Ἱερό Βῆμα διακονητές μου εἶναι τρεῖς φοιτητές: ὁ Κλημάν (Κλήμης), ὁ Κονσταντέν (Κωνσταντῖνος) καί ὁ Ἀντρέ (Ἀνδρέας)...»

δα και ο κ. Μιχάλης Ράλλης, Καθηγητής της Φαρμακευτικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Διδάσκει κι αυτός στο Όρθόδοξο Πανεπιστήμιο, έφετος για τρίτη χρονιά, πρώτες βοήθειες και ύγιεινή.

3^η ημέρα

Στις 11.00 τό πρωί συγκαλεΐται στό Έπισκοπεΐο σύσκεψη από τόν Σεβασμιώτατο κ. Νικηφόρο και υπό τήν προεδρία του. Παρόντες ο Μητροπολίτης Πενταπόλεως, ο Πρέσβης τής Ελλάδος, εκπρόσωποι τής Ελληνικής Κοινότητας και εκπρόσωποι τών Κονγκολέζων Όρθοδόξων. Στήν ξενιτιά οι Έλληνες είναι όλοι μαζί. Στήν Ελλάδα δέν μπορούμε νά συνεννοηθούμε. Ό Σεβασμιώτατος κ. Νικηφόρος μέ παρακάλεσε νά αναλάβω χρέη γραμματέα. Η σύσκεψη άφορά στή διοργάνωση τής ποιμαντικής επίσκεψης του Μακαριωτάτου Πάπα και Πατριάρχου Άλεξανδρείας και πάσης Άφρικης κ. Θεοδώρου Β΄ στήν Ίερά Μητρόπολη Κεντρίας Άφρικης. Σήμερα κατάλαβα και τή σημασία του παρεξηγήσιμου τίτλου «Πάπας», πού αποδίδεται στον έκάστοτε Πατριάρχη Άλεξανδρείας. Έδώ, λοιπόν, άκοις τούς Κονγκολέζους νά προσφωνούν τούς μεγαλυτέρους τους, γιά παράδειγμα παπα - Νέστωρ, παπα - Ζάν κ.ο.κ. Σημαίνει «πατερούλης», «μαμπιά» και άποτελεί τίτλο σεβασμού προς τούς μεγαλυτέρους. Τό αντίστοιχο ύπάρχει και γιά τίς γυναΐκες, π.χ. μαμα-Λαμπρινή. Τό άπόγευμα πέρασε μέ τόν καταρτισμό ενός σχεδίου προγράμματος, τό όποιο και άποστείλαμε στό Πατριαρχικό Γραφεΐο Άλεξανδρείας. Η σημερινή σύσκεψη έγινε αιτία νά αναβάλουμε γιά μία ημέρα τή μετάβασή μου στό Όρθόδοξο Πανεπιστήμιο. Καταλαβαίνω ότι ο Σεβασμιώτατος μέ χρειάζεται κοντά του. Αυτό μέ ηλυπεΐ. Σκέπτομαι ότι οι διοικητικές άπασχολήσεις μέ συνοδεύουν κι εδώ στό Κονγκό. Τέλος πάντων. Έφόσον άποφάσισα νά βρίσκομαι στον τόπο αυτό, θέτω τόν έαυτό μου στή διάθεση κάθε ανάγκης, στήν όποία κρίνεται σκόπιμη ή ταπεινή συμβολή μου. Τουλάχιστον έχω σήμερα τήν ευκαιρία νά συνομιλήσω γιά άρκετή ώρα μέ τόν Σεβασμιώτατο κ. Νικηφόρο γιά τήν τοπική Έκκλησία και τά Ίεραποστολικά Κλημάκια πού ύπάρχουν. Έτσι, μόλις σήμερα, κατανοώ ότι ο κύριος όγκος τών Όρθοδόξων βρίσκεται ανατολικά, στήν Κατάνγκα. Και είναι άπολύτως φυσικό.

Έκει άρχισε ή Όρθόδοξη Ίεραποστολή μέ πρωτοπόρους τούς μακαριστούς π. Χρυσόστομο Παπασαραντόπουλο και π. Χαρίτωνα Πνευματικάκη. Η Κινσάσα είναι άπλώς ή έδρα τής Μητροπόλεως, όπου εδώ και λίγα χρόνια έχει άρχισει ή Ίεραποστολή.

4^η ημέρα

Ξεκινούμε πολύ νωρίς από τό Έπισκοπεΐο. Στο Κονγκό ή ημέρα άρχίζει νωρίς και τελειώνει νωρίς. Ήμερώνει 06.00 τό πρωί και νυχτώνει 06.00 τό άπόγευμα. Κατευθυνόμαστε στήν περιοχή Μόντ - Γκαφούλα, όπου βρίσκεται ή νεόδμητη Θεολογική Σχολή του Όρθόδοξου Πανεπιστημίου. Προλαβαίνουμε τόν Όρθρο και τή θεία Λειτουργία, πού τελεί ο π. Καριτόν (Χαρίτων). Πολυμελής χορός φοιτητών ψάλλει μέ άριστη έκτέλεση τής βυζαντινής μουσικής.

«Κατευθυνόμαστε στήν περιοχή Μόντ - Γκαφούλα, όπου βρίσκεται ή νεόδμητη Θεολογική Σχολή του Όρθόδοξου Πανεπιστημίου...»

Πολλά γαλλικά και λιγότερα ελληνικά. Όλα ευκατάστατα και άψογα. Μετά περιηγοΐμαι στίς έγκαταστάσεις τής Σχολής. Άριστες, σαν μοναστήρι. Στο κέντρο ο βυζαντινός πετρόκτιστος Ναός του Άγίου Άθανασίου του Άθωνίτου, δωρεά τής Μονής Μεγίστης Λαύρας του Άγίου Όρους. Γύρω από τήν έκκλησία αίθουσες διδασκαλίας, γραφεία, κοιτώνες, ξενώνες, κουζίνα - έστιατόριο και βοηθητικοί χώροι. Ό,τι χρειάζεται γιά μία σχολή πού οι φοιτητές είναι έσώκλειστοι, όπως και οι καθηγητές. Τό σύνολο τών έγκαταστάσεων του Πανεπιστημίου άποτελούν δωρεά Ίεραποστολικών συλλόγων από τήν Ελλάδα. Έπιτέλους, μετά τό πρωινό, ήρθε ή ώρα νά διδάξω

«Τί σύμπτωση, νά διδάσκω σ' ἓνα ἐκπαιδευτικό ἴδρυμα, ἀνάλογο μέ τήν Ἐκκλησιαστική Ἀκαδημία στή Θεσσαλονίκη...»

μαθήματα Λειτουργικῆς στό 1^ο ἔτος σπουδῶν λισανσιέ ἢ, ἀπλούστερα, στό 4^ο ἔτος σπουδῶν (δέν ὑπάρχει ἀκόμη 5^ο ἔτος, διότι ἡ Σχολή εἶναι σχετικά καινούργια). Ἀναμνή, ἀγωνία, προσδοκία. Κάνω τόν σταυρό μου καί μπαίνω στήν αἴθουσα, ὅπου πρέπει νά διδάξω στά γαλλικά. Μέ περιμένουν 11 φοιτητές μιᾶς παραγωγικῆς σχολῆς. Σ' αὐτήν, δηλαδή, φοιτοῦν ὅσοι θά γίνουν κληρικοί, κατηχητές καί γενικότερα, στελέχη τῆς Ἐκκλησίας. Τί σύμπτωση, νά διδάσκω σ' ἓνα ἐκπαιδευτικό ἴδρυμα, ἀνάλογο μέ τήν Ἐκκλησιαστική Ἀκαδημία στή Θεσσαλονίκη! Συστήνομαι ἀμέσως, ρωτῶ τά ὀνόματα τῶν φοιτητῶν καί ἀρχίζω. Οἱ φοιτητές μέ ἀκοῦν πολὺ προσεχτικά, σάν νά ρουφοῦν μέ δίψα αὐτά πού τοὺς λέω. Σέ λίγη ὥρα φεύγει καί τό ἄγχος πού εἶχα γιά τά γαλλικά μου, τά ὁποῖα τελικά δέν ξέχασα, ἀφοῦ τίς προηγουμένες μέρες τῶν ἀργιῶν ἔκανα καλή προθέρμανση. Παρατηρῶ ὅτι κάποιοι φοιτητές τήν ὥρα τοῦ μαθήματος κλείνουν γιά ἀρκετή ὥρα τά μάτια, σάν νά κοιμοῦνται. Σκέπτομαι· ἐγώ θά φταίω! Στό διάλειμμα, ὅμως, ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικηφόρος μοῦ δίνει τήν ἐξήγηση. Οἱ Ἀφρικανοί κουράζονται εὐκολα, λόγῳ τῆς συνεχοῦς καί ἐξουθενωτικῆς ζέστης, ἀλλὰ καί λόγῳ τῆς ἔλλειψης πρωτεϊνῶν. Τοὺς βλέπεις νά κοιμοῦνται ἐπί τόπου καί ὅπουδήποτε. Μαθήματα γίνονται καί τό ἀπόγευμα. Στή συνέχεια Ἑσπερινός, δεῖπνο, Ἀπόδειπνο καί ἀπόσυρση στά δωμάτια. Ὅλοι μαζί, σάν μιᾶ οἰκογένεια. Ὁ κ. Μιχάλης Ράλλης σχολιάζει ὅτι ἔτσι ὑποδειγματικά θά ἔπρεπε νά λειτουργοῦν τά Πανεπιστήμια καί στήν Ἑλλάδα. Νά ὑπάρχει δυνατότητα νά γνωρίζονται οἱ καθηγητές μέ

τούς φοιτητές τους καί νά συνεργάζονται σέ ἐκπαιδευτικά θέματα. Ὅχι νά φτάνουν οἱ ἐξετάσεις καί νά μή γνωρίζει ὁ φοιτητής τόν καθηγητή του!

5^η ἡμέρα

Μία ἡμέρα ἐντατικῶν μαθημάτων ἀρχίζει μέ τοὺς τεταρτοετείς φοιτητές νά μέ «βομβαρδίζουν» μέ ἐρωτήσεις καί ἀπορίες τους. Ἀκοῦν, μέ πολὺ ἐνδιαφέρον καί γιά πρώτη φορά, γιά τίς ἀρχαιοπρεπεῖς Λειτουργίες: τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν, τοῦ Ἁγίου Μάρκου, τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου κ. ἄ. Συζητοῦμε καί ἄλλα θέματα, εὐρύτερου ἐνδιαφέροντος. Ἐκεῖνο πού παρατηρῶ εἶναι ὅτι οἱ φοιτητές ἔχουν τήν ἐντύπωση ὅτι ἡ Ἑλλάδα εἶναι μιᾶ μεγάλη καί πλούσια χώρα. Διότι σκέπτονται ὅτι γιά νά βοηθᾷ ἡ Ἑλλάδα τήν Ἱεραποστολή στό Κονγκό, ἄρα θά εἶναι πολὺ μεγαλύτερη. Σημειωτέον ὅτι τό Κονγκό εἶναι 17 φορές μεγαλύτερο ἀπό τήν Ἑλλάδα! Τοὺς ἐξηγῶ, λοιπόν, ὅτι ἡ Ἑλλάδα εἶναι μιᾶ μικρὴ χώρα καί ὄχι πολὺ πλούσια. Εἶναι μεγάλη, ὅμως, καί πλούσια, ἐπειδὴ ἔχει μεγάλη ἱστορία. Ἐχει πλούσια γλῶσσα. Εὐηλογήθηκε ἀπὸ τόν Θεό μέ τήν ἐπίσκεψη τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Ἐχει πλοῦτο μνημείων, τέχνης, λογοτεχνίας καί παραδόσεως. Οἱ κάτοικοί της εἶναι πλούσιοι γιατί ἔχουν φιλότιμο, εἶναι φιλόξενοι καί γενικά πιστεύουν στόν Θεό καί στήν Ὁρθοδοξία. Μέ ρωτοῦν, ἐπίσης, ποιός εἶναι ὁ λόγος πού ἀπό τήν Ἑλλάδα στέλνεται τόσο μεγάλη βοήθεια στήν Ἱεραποστολή. Καταλαβαίνω ὅτι ἡ ἐρώτηση ὑπονοεῖ κάποια ἐνδεχόμενη σκοπιμότητα πίσω ἀπὸ τήν βοήθεια. Τοὺς

«Οἱ Ἀφρικανοί κουράζονται εὐκολα, λόγῳ τῆς συνεχοῦς καί ἐξουθενωτικῆς ζέστης, ἀλλὰ καί λόγῳ τῆς ἔλλειψης πρωτεϊνῶν...»

ἀπαντῶ ὅτι ὄσοι βοηθοῦν τὴν Ἱεραποστολή τὸ κάνουν ἐπειδὴ πιστεύουν στὸ ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ τοῦ κόσμου, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολή τοῦ Χριστοῦ. Δὲν ἔχουν κανένα ὄφελος, οὔτε προσβλέπουν πουθενά. Ἔλλησθε, οἱ Ἕλληνας οὐδέποτε ὑπῆρξαν ἀποικιοκράτες, οὔτε διεξήγαγαν κατακτητικούς πολέμους. Εἶναι, ὁμολογουμένως, μιά πολὺ ἐνδιαφέρουσα συζήτηση, πού ἄρχισε τὸ πρῶτὸ καὶ συνεχίσθηκε τὸ ἀπόγευμα. Ἡ ἡμέρα κλείνει μὲ τὸ Μικρὸ Ἀπόδειπνο. Ἐκεῖνο πού μὲ συγκλονίζει εἶναι τὸ Ἀπολυτίκιό τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου: «Τὴν ἐν σαρκὶ ζωὴν σου κατεπλάγησαν ἀγγέλων τάγματα...», πού ἔμαθαν νὰ ψάλλουν στὰ ἐλληνικὰ οἱ φοιτητὲς τῆς Σχολῆς, στὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας καθὼς παίρνουν τὴν εὐχὴ τοῦ ἱερέα. Οἱ φοιτητὲς ψάλλουν, ἀκόμη, καὶ τὸ «Παναγία Δέσποινα...», πού μεταφράσαμε μαζὶ καὶ στὰ γαλλικὰ.

6^η ἡμέρα

Τὸ μάθημα σήμερα εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρον, ἀφοῦ οἱ ἐρωτήσεις τῶν φοιτητῶν περιστρέφονται γύρω ἀπὸ τὸ φλέγον καὶ πολυσυζητημένο (καὶ ἐδῶ) θέμα, τῶν μεταφράσεων τῶν λειτουργικῶν κειμένων στὶς τέσσερις ἐπίσημες γλώσσες: σουαχίλι, τσιθούμπα, λιγκάλα καὶ κικόνγκο. Τοὺς ἐπισημαίνω τὸ γεγονός ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποστολή τους, ἀφοῦ θὰ εἶναι οἱ πρῶτοι ἀπόφοιτοὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἡ Ἐκκλησία περιμένει πολλὰ ἀπὸ αὐτοὺς. Οἱ ἴδιοι εἶναι αὐτοὶ πού θὰ γράψουν νέες, λαμπρές, σελίδες στὴν ἱστορία τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Ἀφρική. Τὸ ὑπόλοιπο τοῦ πρωينوῦ περνᾷ μὲ γραμματειακὴ δουλειά, ἔπειτα ἀπὸ παράκληση τοῦ Σεβασμιωτάτου κ. Νικηφόρου. Μοῦ κάνει μεγάλη ἐντύπωση ὅτι πολλὲς φορές ὁ Σεβασμιώτατος περνᾷ ὀλόκληρη τὴν ἡμέρα στὴ Σχολὴ διανυκτερεύοντας, μάλιστα, γεγονός πού φανερώνει τὴ βαρὺτητα πού δίνει στὴν ὅσο γίνεται καλύτερη ἐπιμόρφωση καὶ ἐκπαίδευση τῶν φοιτητῶν. Τὸ μεσημέρι, ἀμέσως μετὰ τὸ γεῦμα, μαζὶ μὲ τοὺς φοιτητὲς τοῦ 4^{ου} ἔτους ἐπιβιβάζομαι σὲ ἓνα μικρὸ, λεωφορεῖο, προκειμένου νὰ πάμε στὴν ἐνορία τοῦ Ἁγίου Μάρκου Κινσάσας, ὅπου εἶχε προγραμματισεῖ γιὰ τὸ ἀπόγευμα μίαν συνάντηση γνωριμίας – συζήτησης μὲ τὸν τοπικὸ σύνδεσμο νέων. Ἡ προσέλευση ἐντυπωσιακὴ. Ὁ μικρὸς ναὸς γεμίζει γρήγορα μὲ 80 - 90 νέ-

«Μοῦ κάνει μεγάλη ἐντύπωση ὅτι πολλὲς φορές ὁ Σεβασμιώτατος περνᾷ ὀλόκληρη τὴν ἡμέρα στὴ Σχολή...»

ους, φοιτητὲς καὶ φοιτήτριες διαφόρων σχολῶν. Μιλῶ μόνο γιὰ 10 - 15 λεπτά καὶ μετὰ τοὺς καλῶ νὰ μοῦ ὑποβάλουν ἐρωτήσεις, παρόλο πού αὐτὸ ἀπαιτεῖ μεγαλύτερη ἐτοιμότητα καὶ μάλιστα γιὰ κάποιον πού πρέπει νὰ ἀπαντήσει σὲ μίαν ξένη γλῶσσα. Οἱ ἐρωτήσεις βροχή, μετὰ τὸ ἀρχικὸ μούδιασμα, τὴν ἀναμενόμενη αὐτοσυγκράτηση. Πείθομαι, πλὴρον, ὅτι τὰ γαλλικὰ πού μιλῶ δὲν εἶναι μόνον προϊόν τῶν γνώσεών μου, ἀφοῦ συνέλαβα τὸν ἑαυτὸ μου νὰ χρησιμοποιεῖ λέξεις, ἐκφράσεις καὶ ὄρους, πού δὲν θυμᾶμαι νὰ ξαναχρησιμοποιήσω. Τὸ πνεῦμα μιᾶς μικρῆς Πεντηκοστῆς παρόν. Ἔλλησθε 12 χρόνια εἶχα νὰ μιλήσω γαλλικὰ σὲ αὐτὸ τὸν βαθμὸ. Οἱ ἐρωτήσεις τῶν νέων καίριες, σοβαρές, πού δείχνουν ἄτομα συγκροτημένα, ψαγμένα, Ὁρθόδοξους νέους, σάν τὸν Ἀλέξαντρ (Ἀλέξανδρο), τὸν Πιέρ (Πέτρο), τὴ Φιλοτέ (Φιλοθέη), πού ἀποτελοῦν -ὅπως δείχνουν τὰ πράγματα - τὸ λαμπρὸ μέλλον μιᾶς τοπικῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητας, ἡ ἱστορία τῆς ὁποίας εἶναι μόλις λίγων ἐτῶν. Ἡ πολλὴ καὶ ἀναρχν κίνηση στοὺς δρόμους καθιστᾷ τὸ ταξίδι τῆς ἐπιστροφῆς μίαν περιπέτεια. Κούραση, ἱκανοποίηση, ἐσωτερικὴ πληρότητα: τὰ κυρίαρχα στοιχεῖα τῆς ἡμέρας. Κατὰ τὴν ἐπιστροφή οἱ φοιτητὲς ψάλλουν καὶ τραγουδοῦν, λίγα ἐλληνικὰ, περισσότερα γαλλικὰ καὶ τσιθούμπα. Πραγματικὴ πανδαισία. Κλείνω τὰ μάτια μου, αἰσθανόμενος ἀγαλλίαση καὶ εὐχαριστώντας τὸν Θεὸ γιὰ τὴν ποιμαντικὴ αὐτὴ ἐμπειρία. Μετὰ ἀπὸ ἕξι ὥρες ἀπουσίας, φτάνουμε, ἐπιτέλους, στὸ λιμάνι μας, τὴ Σχολή. Πηγαίνω ἀπευθείας στὸ δωμάτιό μου, χωρὶς νὰ συμμετάσχω στὴν τράπεζα καὶ στὴ βραδινὴ προ-

«Ή πολλή και άναρχη κίνηση στους δρόμους καθιστά τό ταξίδι τής επιστροφής μιά περιπέτεια...»

σευχή. Πέφτω γιά ύπνο, κατάκοπος άλλα πλήρης πνευματικών έμπειριών.

7^η ήμέρα

Ή ήμέρα ξεκινά μέ γραμματειακή δουλειά, διότι ό Σεβασμιώτατος πρέπει νά στείλει όρισμένα έγγραφα στά γαλλικά. Ζητώ τή βοήθεια του Νεστόρ (Νέστωρα), πού κι αυτός ξέρει καλά γαλλικά. Θέλω νά τελειώσω νωρίτερα, ώστε νά προλάβω νά κάνω και ένα ζωρο μάθημα. Τό μάθημα πού είχα υπόψη μου τελικά δέν γίνεται. Οι φοιτητές αισθάνονται πιό άνετα άπέναντί μου και μου κάνουν πολλές έρωτήσεις. Καλό αυτό. Μου άρέσει. Κι αυτό μάθημα είναι! Μέ τή διαφορά πού τήν ύλη τήν επιλέγουν οι φοιτητές και όχι ό καθηγητής. Ή ήμέρα έχει κι άλλη πρωτόγνωρη έμπειρία, καθώς κάνω τήν πρώτη έξομολόγηση στά γαλλικά. Έδώ στή Σχολή υπάρχει ένας δόκιμος μοναχός. Ως πτυχιούχος νοσοκόμος, είναι υπεύθυνος γιά τό φαρμακείο τής Σχολής. Έξομολογείται στον Σεβ. Πενταπόλεως, ό οποίος - επειδή θά έφευγε γιά τό Ίεραποστολικό Κλημάκι τής Κανάγκα - τον παρέπεμψε σέ έμένα. Κατά τή διάρκεια του δείπνου παρατηρώ ότι όρισμένοι φοιτητές δέν τρώνε καθόλου ή τρώνε μόνο φρούτο. Σκέπτομαι ότι δέν τους άρέσει τό φαγητό, μακαρονάκι μέ σάλτσα. Θά προτιμούσαν, σκέπτομαι, νά φάνε φουφού, ένα είδος ψωμιού τοπικής προελεύσεως άπό μείξη καλαμποκάλευρου και μανιόκας. Οι φοιτητές δέν προσαρμόζονται εύκολα στή διατροφή του Οικοτροφείου, καθώς είναι μαθημένοι στήν τοπική διατροφή. Κογκολέζικη διατροφή βρίσκει παντού, άκόμη και στον δρόμο. Οι

φοιτητές μου έξηγοούν ότι μεγάλη δυσκολία συναντούν και όταν επιστρέφουν στις οικογένειές τους. Έκεί πρέπει νά φάνε μέ τον παραδοσιακό τρόπο, δηλαδή μέ τά... χέρια. Δύσκολα και έδώ, δυσκολία και στο σπίτι. Ή, μάλιστα, διαρκής προσαρμογή. Μετά τήν παράκληση τής Παναγίας, πού σήμερα - όπως κάθε Παρασκευή - έγινε αντί Άποδείπνου, ρωτώ έναν φοιτητή, ό οποίος μου έξηγεί γιατί δέν έφαγε. Και εκπληττομαι. Και συγχρόνως ντρέπομαι, καθώς μου λέει ότι δέν έφαγε, επειδή είναι Παρασκευή, ήμέρα νηστείας! Σημειώτεον ότι τό φαγητό ήταν άπλώς λαδερό. Ή ήμέρα τελειώνει μέ μιά μικρή συζήτηση μέ όρισμένους φοιτητές, σχετικά μέ τό Άγιον Όρος, τίς Άγρυπνίες των μοναστηριών, τή λειτουργική ζωή των πόλεων στην Ελλάδα, πού προσπαθεί νά προσαρμοστεί στον σύγχρονο τρόπο ζωής κ.ά.

8^η ήμέρα

Έορτή σήμερα του άγιου άποστόλου Τιμοθέου και μετά τον Όρθρο ό Σεβασμιώτατος κ. Νικηφόρος, τελεί τρισάγιο στή μνήμη του μακαριστού προκατόχου του κυρού Τιμοθέου. Κατά τήν άρχιερατεία του έδραιώθηκε ή Ίεραποστολή στην περιοχή τής

«Θά προτιμούσαν, σκέπτομαι, νά φάνε φουφού, ένα είδος ψωμιού τοπικής προελεύσεως άπό μείξη καλαμποκάλευρου και μανιόκας...»

Κανάγκας καί τοῦ Κολλουέζι, περιοχές πού μέχρι σήμερα διατηροῦν τόν κύριο ὄγκο τοῦ Ὁρθόδοξου ποιμνίου. Μετά ἀπό πρόταση τοῦ Σεβασμιωτάτου, οἱ φοιτητές βγαίνουν γιά νά καθαρίσουν τόν χωματόδρομο (οἱ περισσότεροι δρόμοι εἶναι χωματόδρομοι) μπροστά ἀπό τή Σχολή. Ὁρθοδοξία, ἐξήγησε, δέν εἶναι θεωρία. Εἶναι πράξη. Πρῶτος καί καλύτερος ὁ κ. Ράλλης. Τί κι ἄν εἶσαι καθηγητής Πανεπιστημίου. Στήν Ἱεραποστολή ὅλοι εἶναι ἴσοι. Μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐξόδου τῶν φοιτητῶν, βγαίνω κι ἐγώ. Μέ τήν συνοδεία τοῦ Προκόπ (Προκόπη) καί τοῦ Ἱεροτέ (Ἱεροθέου), κάνω μία βόλτα στό χωριό, πού βρίσκεται ἀκριβῶς πάνω ἀπό τή Σχολή. Ἕνας ἄλλος κόσμος πού δέν περιγράφεται. Μόνον βιώνεται. Ἕνα υπαίθριο παζάρι ἀναπτύσσεται ἐκατέροθεν τοῦ δρόμου. Βλέπεις κάθε εἶδους προϊόντα καί ὑπηρεσίες, ὅπως τρόφιμα, ποτά, ἐπιπλά, χαλιά, τηλεφωνικές κάρτες. Ἐκεῖ συναντᾶς παιδιά καί μητέρες μέ δοχεῖα στό χέρι νά περιμένουν ὑπομονετικά στήν οὐρά γιά νά πάρουν πόσιμο νερό ἀπό τή μοναδική βρύση τῆς περιοχῆς. Ἐδῶ τό νερό τῆς βρύσης, δηλαδή τό μὴ ἐμφιαλωμένο, πρῶτα τό βράζουν καλῶς καί μετά τό βάζουν στό ψυγεῖο. Μόνον ἔτσι μπορεῖ κανεῖς νά πιεῖ ἀκίνδυνα δροσερό νερό. Κι ὅμως! Ἐνῶ στεροῦνται τό αὐτονόητο, περιμένοντας ἐπὶ ὥρες προκειμένου νά πάρουν λίγο νερό νά ξεδιψάσουν τή δίψα τους μέσα σέ ἕναν μόνιμο καύσωνα, βλέπεις πρόσωπα χαμογελαστά, εὐγενικά, ἀξιοπρεπῆ. Δέν συναντᾶς κατῆφεια καί θλίψη. Φτώχεια ναί. Μήπως, ὅμως, φτώχος εἶναι ἐκεῖνος πού δέν ἱκανοποιεῖται μέ τίποτε κι ἄς ἔχει ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου; Ἦρθε, ὅμως, ἡ ὥρα νά ἐπιστρέψουμε στή Σχολή γιά τὰ μαθήματα καί τό ὑπόλοιπο πρόγραμμα. Ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικηφόρος ἔφυγε γιά τήν Κινσάσα. Θά συναντηθοῦμε αὔριο. Μετά τό δεῖπνο, οἱ πρόεδροι τοῦ 4^{ου} ἔτους Νεστόρ (Νέστωρας) καί τοῦ 3^{ου} Ἀγατονίκ (Ἀγαθόνικος), ἐνημερώνουν τοὺς φοιτητές ὅτι ἐκπροσώπησαν τή Σχολή σέ μιά συνάντηση φοιτητῶν, καθηγητῶν καί γονέων, πού ἔγινε στήν Κινσάσα μέ τήν πρωτοβουλία, τήν πρόσκληση καί τήν παρουσία τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας, γιά τήν ἀντιμετώπιση τῆς βίας στους χώρους τῶν Πανεπιστημίων. Σημειωτέον ὅτι τή βία γενικότερα ἐνισχύουν στό Κονγκό καί σέ ἄλλες ἀφρι-

«Μετά ἀπό πρόταση τοῦ Σεβασμιωτάτου, οἱ φοιτητές βγαίνουν γιά νά καθαρίσουν τόν χωματόδρομο (οἱ περισσότεροι δρόμοι εἶναι χωματόδρομοι) μπροστά ἀπό τή Σχολή...»

κανικές χώρες οἱ φυλετικές διαφορές, πού εἶναι πολύ ἔντονες. Ἡ συμμετοχή τῶν φοιτητῶν ἀποτελεῖ μιά ἀκόμη παρουσία καί μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας στήν ἀχανή χώρα τοῦ Κονγκό. Δόξα τῷ Θεῷ!

9^η ἡμέρα

Ὅλο τό βράδυ ἔβρεχε καταρακτωδῶς. Ἴσως γιά νά ἀποκτήσω καί λίγη ἐμπειρία τῆς ἐποχῆς τῶν βροχῶν. Πρωί-πρωί –συνήθισα πλέον νά ξυπνῶ στίς 06.00 τό πρωί καί νά κοιμᾶμαι στίς 21.00 τό βράδυ– ξεκינוῦμε μέ τὰ ληωφορεῖα γιά τήν Κινσάσα, καθώς δέν θά τελοῦνταν ἡ θεία Λειτουργία στή Σχολή. 1^ο, 2^ο, καί 3^ο ἔτος, στόν Ἅγιο Νικόλαο, Ναό τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητας, ὅπου θά λειτουργοῦσε ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικηφόρος. Τό 4^ο ἔτος στόν Ἅγιο Μάρκο, ἐνορία τῶν γηγενῶν, ὅπου θά λειτουργοῦσα ἐγώ μέ τοὺς ἐφημερίους. Μετά τή Λειτουργία ὁ Σεβασμιώτατος προσκάλεσε γιά πρώτη φορά τοὺς Ὁρθόδοξους ἐπιστήμονες σέ μιά συνάντηση γνωριμίας καί ἐπικοινωνίας. Λίγα μέτρα, ὅμως, πιό πάνω κάποιος ὁδηγός μᾶς ἐνημερώνει ὅτι ὁ δρόμος πρὸς Κινσάσα ἔχει κοπεῖ στά δύο λόγῳ τῆς νεροποντῆς. Ἔτσι, εἶναι ἀδύνατο τὰ ληωφορεῖα νά μετακινηθοῦν. Ἐπιστρέφουμε πίσω καί τελοῦμε τή θεία Λειτουργία στήν ἐκκλησία τῆς Σχολῆς. Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης, μᾶλλον, δέν ἤθελε νά μείνει ἀλειτούργητος. Πρόσφορο, βεβαίως, δέν ὑπάρχει. Ἔτσι ἀποκτῶ καί αὐτή τήν ἐμπειρία: νά τελῶσω, γιά πρώτη φορά στήν 20ετή ἱερατική μου διακονία, τήν προσκομιδὴ

μέ κοινό ψωμί, πράγμα συνηθισμένο στην Ίεραποστολή και γενικότερα στό έξωτερικό. Μετά τή θεία Λειτουργία, ό Σεβασμιώτατος κ. Νικηφόρος τηλεφωνεί γιά νά μάς πεί ότι ό Πρέσβης στέλνει τό τζιπ μέ τόν όδηγό του, προκειμένου νά κατεβάσει έμένα και μία αντιπροσωπεία του 4^{ου} έτους γιά τή συνάντηση τών έπιστημόνων. Καταφάνει, λοιπόν, ό Μπαζιλ (Βασίλης), έμπειρος ντόπιος όδηγός, και μάς όδηγεί έγκαιρα και μέ ασφάλεια στην ένορία του Άγίου Μάρκου. Στό μεταξύ, διασχίζουμε μία άπίστευτα επικίνδυνη παράκαμψη χωματόδρομων, μισοκατεστραμμένων από νεροφαγιές. Προλαβαίνουμε τό τέλος τής θείας Λειτουργίας. Μάς περίμεναν, αλλά δυστυχώς δέν μπορέσαμε νά φθάσουμε έγκαιρα. Οι ιερόπαιδες ζητούν νά βγούν μαζί μου φωτογραφία. Παρατηρώ ότι τά άμφιά τους είναι κατασκευασμένα από κοινά ύφασματα, προφανώς επειδή δέν υπάρχουν, όπως στην Έλλάδα, ειδικά εκκλησιαστικά ύφασματα. Στό μεταξύ έρχεται ό Σεβασμιώτατος. Ή συνάντηση τών έπιστημόνων έχει συντριπτική συμμετοχή. Έκπαιδευτικοί, δικηγόροι, γιατροί, μηχανικοί, οικονομολόγοι κ.ά. ανταποκρίθηκαν μέ χαρά στην πρόσκληση του Ποιμενάρχη. Στην άρχή παίρνει τόν λόγο ό Σεβασμιώτατος, έξηγώντας τήν άναγκαιότητα τής άλληλογνωριμίας, συνεργασίας, άλληλεγγύης και κοινής μαρτυρίας τής Όρθοδοξίας σε μία άχανή πόλη 10 - 12 έκατομμυρίων κατοίκων, όπως είναι ή Κινσάσα. Στή συνέχεια μου δίνει τόν λόγο γιά νά μεταφέρω

«Ή βροχή έχει ήδη άρχίσει, μέ άποτέλεσμα νά χειροτερεύσει ή κατάσταση στους στενούς και κακοφτιαγμένους χωματόδρομους. Έτσι, λοιπόν, σε κάποιο σημείο, τό τζιπ βουλιιάζει στις λάσπες και παίρνει άσχημη κλήση...»

τήν έμπειρία τής Έλλάδας, όπου σύλληγοι χριστιανών έπιστημόνων δραστηριοποιούνται εδώ και δεκαετίες. Τόν λόγο άμέσως έχουν πολλοί από τούς παρισταμένους. Όλοι δηλώνουν χαρούμενοι, έντυπωσιασμένοι και συγκινημένοι γιά τήν πρωτοβουλία τής συνάντησης και πρόθυμοι νά συμμετέχουν σε όλες τίς δράσεις τής τοπικής Έκκλησίας. Ένδεικτική ή δήλωση ενός νέου έπιστήμονα: «Χαίρομαι, διότι τώρα κατάλαβα ότι γιά τήν Έκκλησία μου είμαι ύπαρκτός». Στή συνέχεια, μαζί μέ τόν Σεβασμιώτατο και όδηγό τόν π. Χαρίτωνα, παίρνουμε τόν δρόμο τής επιστροφής, ή όποία άποδείχθηκε μία πραγματική περιπέτεια. Ή βροχή έχει ήδη άρχίσει, μέ άποτέλεσμα νά χειροτερεύσει ή κατάσταση στους στενούς και κακοφτιαγμένους χωματόδρομους. Έτσι, λοιπόν, σε κάποιο σημείο, τό τζιπ βουλιιάζει στις λάσπες και παίρνει άσχημη κλήση. Δίπλα ύπάρχει και άλλο τζιπ, «κολλημένο» προς τήν αντίθετη κατεύθυνση. Εύτυχώς είμαστε κοντά στη Σχολή και καλοϋμε τό τρακτέρ. Τραβά πρώτα τό άλλο αυτοκίνητο, καθώς ύπάρχει ό κίνδυνος νά συγκρουστούν τά δύο όχήματα. Έμεις είμαστε πιό άσχημα. Ή πίσω άριστερή ρόδα βρίσκεται σχεδόν όλόκληρη μέσα στη λάσπη. Μάς βγάξει τό τρακτέρ και φτάνουμε, έπιτέλους στη Σχολή, μετά από μία 12ωρη σχεδόν «Όδύσσεια». Ίσως έτσι, γιά νά έκτιμήσω καλύτερα τό έργο τών Ίεραποστόλων.

ή συνέχεια στό έπόμενο τεϋχος

«Πρόσφορο, βεβαίως, δέν ύπάρχει. Έτσι άποκτώ και αυτή τήν έμπειρία: νά τελέσω, γιά πρώτη φορά στην 20ετή ιερατική μου διακονία, τήν προσκομιδή μέ κοινό ψωμί, πράγμα συνηθισμένο στην Ίεραποστολή και γενικότερα στό έξωτερικό...»

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Στά τέλη του περασμένου Νοεμβρίου, συνήλθε σέ τακτική συνεδρίαση ή Ίερά Σύνοδος του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας, κατά τή διάρκεια τής οποίας, μεταξύ άλλων, πραγματοποιήθηκαν έκλογές νέων επισκόπων. Όρισμένες έξ αυτών άφορούν τίς χώρες στίς όποιες έξελίσσεται ιεραποστολικό έργο. Συγκεκριμένα, έξελέγη νέος Ίπίσκοπος Μποτσουάνας ό Άρχιμ. κ. Βασίλειος Βαρβέλης, ό όποιος επί σειρά έτων διακόνησε στό Γραφείο Έκπροσωπήσεως τής Α.Θ.Μ. στήν Άθήνα. Έξελέγη, επίσης, Βοηθός Ίπίσκοπος γιά τήν Ίερά Μητρόπολη Κένυας, υπό τόν τίτλο Νιτρίας, ό Άρχιμ. κ. Νέοφυτος Κονγκάι, Ύποδιευθυντής μέχρι τώρα τής Πατριαρχικής Σχολής τής Κένυας. Άκόμη, μέ τήν έκδοση σχετικού Πατριαρχικού καί Συνοδικού Τόμου, άνυψώθηκε σέ Μητρόπολη ή μέχρι πρότινος Ίερά Ίπισκοπή Κατάνγκας.

Οί χειροτονίες τών νέων Ίπισκόπων έγιναν από τόν Μακ. Πατριάρχη Άλεξανδρείας καί πάσης Άφρικής κ. Θεόδωρο Β΄, στόν Ίερό Πατριαρχικό καί Καθεδρικό Ναό του Όσίου Σάββα του Ήγιασμένου. Ή χειροτονία του Θεοφ. Ίπισκόπου Μποτσουάνας κ. Βασιλείου, έγινε τήν 30^η Νοεμβρίου 2014, συλλειτουργούντων τών Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών Γουινέας κ. Γεωργίου, Ειρηνουπόλεως κ. Δημητρίου, Λεοντοπόλεως κ. Γαβριήλ καί Νουβίας κ. Νάρκισσου. Ή χειροτονία του Θεοφ. Ίπισκόπου Νιτρίας κ. Νεοφύτου πραγματοποιήθηκε τήν 21^η Δεκεμβρίου 2014, μέ τή συμμετοχή τών Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών Κένυας κ. Μακαρίου, Λεοντοπόλεως κ. Γαβριήλ καί του Θεοφ. Ίπισκόπου Ναυκράτιδος κ. Μελετίου.

Έπιμέλεια Γ.Έ.Ί.

Στιγμιότυπα από τίς χειροτονίες του Ίπισκόπου Μποτσουάνας κ. Βασιλείου (άριστερά) καί του Ίπισκόπου Νιτρίας κ. Νεοφύτου (δεξιά)

ΙΔΕ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ!

“Όταν η ποιμαντική ευθύνη
φθάνει στα όριά της...”

Τά δυσάρεστα νέα ξφθασαν τηλεφωνικῶς ἀπό τήν Αὐστραλία.

‘Όνομάζομαι (...) ‘Ό πατέρας μου, πού ἐργαζόταν ὡς καθηγητής Πανεπιστημίου στήν Σεούλ, πέθανε σήμερα ξαφνικά ἀπό καρδιακή προσβολή. Θά ἔρθω στήν Κορέα γιά τήν κηδεία, πού θά γίνει τήν Παρασκευή.

Θερμά συλληπητήρια. ‘Ό Θεός νά ἀναπαύσει τήν ψυχή του.

Σᾶς εὐχαριστῶ, πάτερ.

Εἴστε ‘Όρθόδοξοι;

Ναί, εἴμαστε ‘Όρθόδοξοι ἀπό τήν Σερβία, ἀλλῆ μένουμε στήν Αὐστραλία.

Ποῦ θά γίνει ἡ ταφή, ρώτησα, γιά νά προγραμματίσουμε τήν σχετική διαδικασία στό κοιμητήριο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορέας στή Σεούλ.

Ξέρετε, πάτερ, δέν θά γίνει ταφή, ἀλλῆ καύση!

‘Αλήθεια! Πολύ ἠλυπῆμαι. Συγνώμη πού σᾶς τό λῆω, ἀλλῆ αὐτό εἶναι ἓνα πολύ σοβαρό πρόβλημα. ‘Όπως ξέρετε στήν ‘Όρθόδοξη Ἐκκλησία δέν δεχόμαστε τήν καύση τῶν νεκρῶν.

Τό ξέρω, ἀλλῆ αὐτή ἦταν ἡ ἐπιθυμία τοῦ πατέρα μας. Θέλω, ὅμως, νά κάνουμε στόν ‘Όρθόδοξο ναό τήν νεκρώσιμη ἀκολουθία.

Θά γίνει ἀλλῆ τελετή;

Ναί, τό πανεπιστήμιο θά ὀργανώσει μιά πολιτική κηδεία.

Κοιτάξτε, ἐφ’ ὅσον ὄλα εἶναι ἀποφασισμένα ὅπως τά λῆτε, τότε μετά ἀπό τήν πολιτική κηδεία καί τήν διαδικασία τῆς καύσης, πού στήν Κορέα ὄλα αὐτά γίνονται συνήθως πολύ νωρίς τό πρῶ, ἐλάτε τό ἀπόγευμα στήν Ἐκκλησία γιά νά κάνουμε, μετά τόν Ἑσπερινό, μιά προσευχή γιά τόν πατέρα σας...

Δέν ἤξερα τί ἀλλῆο νά πῶ ἢ πῶς νά ἀντιμετωπίσω διαφορετικά τό ἀναπάντεχο τοῦτο ποιμαντικό πρόβλημα. Τί νά ἐξηγήσεις σέ μιά νεαρή κοπέλα, πού θρηνεῖ εὐρισκόμενη τόσα μίλια μακριά καί δέν ἔχει ἀκόμη συνέλθει ἀπό τό σοκ τῆς εἰδῆσης τοῦ αἰφνίδιου θανάτου τοῦ πατέρα της;

Τήν Παρασκευή τό ἀπόγευμα μετά τόν Ἑσπερινό τοῦς περίμενα στήν εἴσοδο τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Σεούλ. Στήν μέση τοῦ ναοῦ εἶχαμε τοποθετήσει ἓνα τραπέζι καί πάνω του δύο ἀναμμένα κηροπήγια καί τό εἰδικό σκεῦος, πού οἱ σλαβόφωνοι χρησιμοποιοῦν στό μνημόσυνο.

Μέ μικρή καθυστέρηση ἀπό τήν ὥρα τοῦ ραντεβού μας κατέφθασαν. Ἀποβιβάστηκαν ἀπ’ τό αὐτοκίνητο ἡ κόρη καί ὁ γιός τοῦ ἀποθανόντος, ἓνας συνάδελφός του καθηγητής κι ἓνας φοιτητής του. Πρός μεγάλη μου ἐκπλήξη εἶδα κάτι πού δέν περίμενα. ‘Ό εἰκοσάχρονος περίπου γιός βαστοῦσε τήν τέφρα τοῦ πατέρα του, σέ ἓνα μικρό κουτί περιτυλιγμένο μέ ἄσπρο κάλυμμα! Κι ἡ κόρη, ἀκολουθώντας τό κορεατικό ἔθιμο, κρατοῦσε τήν φωτογραφία τοῦ πατέρα της μέ μαύρη κορδέλα στίς δύο πλευρές τῆς κορνίζας. Πάγωσα στό θέαμα. Στό προαύλιο τοῦ ναοῦ ἦσαν ἀρκετοί Κορεάτες πιστοί καί κατηχούμενοι, περιμένοντας γιά τήν καθιερωμένη ἀγιογραφική μελέτη τῆς Παρασκευῆς. Μπήκαμε βιαστικά στό ναό καί μέ τρόπο δέν ἐπέτρεψα σέ κανέναν Κορεάτη νά μείνει μέσα, γιά νά προλάβουμε, ὅσο ἦταν δυνατόν, τόν σκανδαλισμό τους.

‘Οδήγησα τήν πομπή στό κέντρο τοῦ ναοῦ. ‘Όλοι κοιτοῦσαν ἀμήχανα γιατί δέν ἤξεραν πού καί πῶς νά σταθοῦν, καί, κυρίως, ποιὰ θά ἦταν ἡ ἀντίδρασή μου. Ἐκανα χῶρο στό τραπέζι καί εἶπα στό γιό τοῦ ἀποθανόντος νά ἀποθέσει τό κιβώτιο μέ τήν τέφρα τοῦ πατέρα του στό τραπέζι καί βάλουμε δίπλα τήν φωτογραφία του. « Ἴδε ὁ ἄνθρωπος! » (Ἰω.19:5) Κάλῆσα τόν σλαβόφωνο ἱερέα μας π. Ρωμανό καί τελέσαμε τό νεκρώσιμο Τρισάγιο στό σλαβονικά καί στό ἀγγλικά. Ἡ ἀντοχή μου

ἔφθασε στά ὄριά της ὅταν στήν εὐχή: «Ὁ Θεός τῶν Πνευμάτων καί πάσης σαρκός... ἀνάπαυσον τήν ψυχὴν τοῦ δούλου σου...» ἔπρεπε νά εὐλογήσω τό κιβώτιο μέ τήν τέφρα! Τό ἔκανα μέ πόνο ψυχῆς καί τήν φωνή μου νά βγαίνει μετά δυσκολίας. Στό τέλος τοὺς ἀπνύθυνα δύο λόγια παραμυθίας καί τοὺς κατευόδωσα σύντομα στό αὐτοκίνητό τους, γιά νά πάω στό ἀγιογραφικό μάθημα, ἀλλά, κυρίως, γιά νά μή καταλάβουν περισσότεροι Κορεάτες τήν ὑπαρξη καί τό περιεχόμενο τοῦ κιβωτίου.

“Ὅσο κι ἂν προσπάθησα δέν ἦταν εὐκοίλο νά ξεπεράσω τήν τραυματική ἐμπειρία.” Ἐβαῖλα τά δυνατά μου γιά νά κάνω ἀνεπηρέαστος τό ἀγιογραφικό μάθημα στό κατά Ἰωάννην Εὐαγγέλιο πού μελετοῦμε σέ συνέχειες.

Πολλές σκέψεις τυραννοῦσαν τό νοῦ μου. Ἕνα ἀνδρικό σῶμα (=ναός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος), μέσα σέ λίγες ὥρες ἔγινε μέ βίαιο καί σκληρό τρόπο λίγα γραμμάρια τέφρας χωρίς «εἶδος οὐδέ κάλλος»! (Ἦσ. 53,2) Ἐξαφανίστηκε τό σῶμα του, σύμβολο ἐλπίδας καί ἀνάστασης. Δέν ἔμεινε τίποτα πού νά θυμίζει τό κατ’ εἰκόνα Θεοῦ (=ψυχὴ καί σῶμα) πλάσμα Του. Ἡ στάχτη, ὡς γνωστόν, δέν διατηρεῖ ζωτανή τήν βιολογική ταυτότητα τοῦ ἀνθρώπου ὅπως συμβαίνει μέ τά ξερά ὁστά, μετά τήν φυσική λύση τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Συμβαίνει, δηλαδή, ὅ,τι καί μέ τό σπόρο, πού εἶναι ἡ «ζωὴ ἐν τάφῳ». Ἡ σπορά του στή γῆ σημαίνει ἀναδημιουργία, ἐνῶ ἡ καύση του ὀριστική καταστροφή. Τά παιδιά θά μεταφέρουν ἄθελά τους τήν στάχτη τοῦ καμμένου πατέρας τους ἀπ’ τό ἕνα αὐτοκίνητο στό ἄλλο, ἀπ’ τή μιά βαλίτσα στήν ἄλλη, ἀπ’ τό ἕνα ἀεροδρόμιο καί ἀεροπλάνο στό ἄλλο, ἀπ’ τή μιά χώρα στήν ἄλλη. Ἀπό τήν Κορέα μέσω κάποιας ἄλλης χώρας στήν Αὐστραλία καί ἀπ’ ἐκεῖ, μετά ἀπό μῆνες, δέν ξέρω μέ πόσους ἐνδιάμεσους σταθμούς, στήν Σερβία. Καί ποιός ξέρει στήν πατρίδα του, ποῦ, τελικῶς, θά καταλήξει!

Στά μάτια τῶν παιδιῶν του ἔβλεπα, τήν ὥρα τοῦ Τρισαγίου, τήν ἀντίθεσή τους μέ τήν πρακτική τῆς καύσης. Ἀλλά, βλέπετε, εἶχε ἀφήσει τέτοια «ἐντολή»!

Ἡ Ἐξόδιος Ἀκολουθία τοῦ ἀειμνήστου Μιχαήλ Πάρκ στόν Ἅγιο Νικόλαο Σεούλ

Ταφή στό Ὁρθόδοξο Κοιμητήριο τῆς Ἀναστάσεως στή Σεούλ

Ἀποτεφρωτήρας γιά τήν καύση τῶν νεκρῶν στή Σεούλ

Ἄναρωτιέμαι: Ποίος, ἀλήθεια, ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀφήνει τέτοιου εἴδους ἐντολές καί νά προκαλεῖ τεράστια ἠθικά καί συναισθηματικά διλήμματα στούς οικείους του; Ἀσφαλῶς ὁ καθένας ἀνάλογα μέ τὸ πῶς τοποθετεῖται ἀπέναντι στό μυστήριο τοῦ θανάτου καί τῆς ζωῆς εἶναι ἐλευθερός νά ἐκλέξει τήν ἀνάπαυσή του στήν ἀγκαλιά τῆς μάνας γῆς περιμένοντας τήν ἀνάστασή του ἢ τήν ἐξαφάνισή του μέ τήν καύση. Εἶναι ὅμως σωστό νά ἐπιβάλλῃ κάποιος στούς δικούς του ἀνθρώπους νά κάνουν κάτι πού δέν θέλουν, παραβιάζοντας τήν ἐλευθερία τους;

Καί κάτι ἄλλο πού ἀφορᾷ στή διακονία μου:

Ποίος θά μοῦ πεῖ τί ἔπρεπε νά κάνω; Κάποιοι λένε ὅτι ἔπρεπε νά τοὺς διώξω. Ἄλλοι νά μὴ δεχθῶ νά μπεῖ τὸ κιβώτιο μέ τήν τέφρα μέσα στό ναό καί νά τοποθετηθεῖ στό τραπέζι τῶν μνημοσύνων.

Ἔνα εἶναι γεγονός: ἡ ποιμαντική εὐθύνη σέ χώρους παρόμοιους μέ τήν Ἑλλάδα Ἐκκλησία εἶναι ἐπικίνδυνη ἀκροβασία, πού ἐπαληθεύεται πολὺ συχνά ὅτι «ὀρθοδοξεῖν ἐστὶ τὸ ἀεὶ σχοινοβατεῖν» ἢ, κατά τήν παύληια ρῆση, καθ' ἡμέραν «ἀποθνήσκοντες καί ἰδοὺ ζῶμεν» (Β' Κορ. 6,9).

† Ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΙΕΡΕΑ ΣΤΗ ΜΟΖΑΜΒΙΚΗ

Τὴν Κυριακή 2 Νοεμβρίου 2014, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μοζαμβίκης κ. Ἰωάννης, τέλεσε τὴν εἰς πρεσβύτερο χειροτονία τοῦ ντόπιου κληρικοῦ π. Γερασίμου Camilo. Ὁ νεοχειροτονηθεὶς ἱερέας π. Γεράσιμος εἶναι ἀπόφοιτος τῶν Διπλωματικῶν Ἀκαδημιῶν τῆς Μόσχας καί τοῦ Μαπούτο, καθὼς καί τοῦ τοπικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σεμιναρίου τῆς Μοζαμβίκης. Εἶναι ζηλωτὴς, ἀνθρωπος ἀγάπης, προσφορᾶς καί ἔχει δημιουργήσει μέ τὴν καλὴ του σύζυγο μιά εὐλογημένη χριστιανικὴ οἰκογένεια.

Στὴν προσλαλιά του ὁ Ἐπίσκοπος κ. Ἰωάννης, μετέφερε στό ἐκκλησιαστικὸν αἶμα τοὺς χαιρετισμούς καί τίς πατρικὲς εὐχὲς τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεοδώρου Β'. Ὁ Μακαριώτατος

Ὁ Θεοφ. Μοζαμβίκης κ. Ἰωάννης μέ τόν π. Γεράσιμον καί νέους τῆς τοπικῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας

τρέφει ἰδιαίτερα αἰσθήματα στοργῆς καί ἀγάπης γιὰ τὴ Μοζαμβίκη, διότι συνδέεται μέ τὴ συγκεκριμένη χώρα καί τὴν τοπικὴ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού ἦταν Μητροπολίτης Ζιμπάμπουε κατά τὰ ἔτη 2002 -2004.

Υπογράμμισε, παράλληλα, ὅτι ἡ χειροτονία τοῦ π. Γερασίμου, ἐνὸς ἀκόμη ντόπιου ἱερέα, ἀποτελεῖ ἕναν ἐπιπλέον σπουδαῖο «λίθο» γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο στή χώρα, ἐνῶ προανήγγειλε τὴν ἴδρυση νέων ἐνοριῶν καί ἱεραποστολικῶν σταθμῶν σέ διάφορες πόλεις τῆς Μοζαμβίκης. Ἀννύθουε κάλεσμα πρὸς ὅλους ὅσοι διακατέχονται ἀπὸ ζῆλο καί ἀγάπη γιὰ τὴν Ἐκκλησία καί γνωρίζουν Πορτογαλικά, νά προσέλθουν στή Μοζαμβίκη καί νά συνδράμουν τὸ ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν κατοίκων τῆς.

Ὁ Ἐπίσκοπος ἀνακοίνωσε, ἐπίσης, ὅτι μέ τίς εὐλογίες καί τὴν ἔγκριση τοῦ Πατριάρχου ἀναμένεται ἐντὸς τοῦ 2015 ἡ ἴδρυση ἐνός θεολογικοῦ σεμιναρίου, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψη τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καί Θεσσαλονίκης, τὸ ὁποῖο θά ἐφοδιάζει μέ τίς ἀπαραίτητες γνώσεις τοὺς ἱεροσπουδαστὲς τῆς χώρας στό κατηχητικὸ καί ποιμαντικὸ ἔργο τους.

Στὸ τέλος τῆς θείας Λειτουργίας, ὅπως συνήθίζεται, ὁ νέος ἱερέας μοίρασε τὸ ἀντίδωρο στοὺς πιστοὺς καί εἶχε τὴν εὐκαιρία νά δώσει τὴν εὐλογία του καί νά δεχθεῖ τίς εὐχὲς τους.

Ἀπὸ τὴν Ἱερά Ἐπισκοπὴ Μοζαμβίκης

«Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία διαθέτει τό καλύτερο κοινωνικό Ἴδρυμα στή χώρα»

Τό Ὀρφανοτροφεῖο «Ἅγιος Εὐστάθιος» τῆς Ἱερᾶς Ἐπισκοπῆς Γκαμπόν καί Μπραζαβίλ, ἐπισκέφθηκε ἡ κ. Emilienne Raoul, Ὑπουργός Κοινωνικῶν Ὑποθέσεων τῆς Δημοκρατίας τοῦ Κονγκό. Ἡ Ὑπουργός ἐξέφρασε πρὸς τόν Θεοφ. Ἐπίσκοπο κ. Παντελεήμονα, σέ συνάντησή τους τὴν 17^η Ὀκτωβρίου 2014, τίς ἄριστες ἐντυπώσεις πού ἀπεκόμισε ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψή της, λέγοντας χαρακτηριστικά: «Συγχαρητήρια! Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία διαθέτει τό καλύτερο κοινωνικό Ἴδρυμα στή χώρα». Ἐξέφρασε τὴν ἀπόλυτη ικανοποίησή της γιὰ τὴν καθαριότητα καί τὴν τάξη πού ὑπάρχει στό χώρο, τὴν ποιότητα τῆς σίτισης καί γενικά ὅλων τῶν παρεχομένων ὑπηρεσιῶν στὰ περιθαλιπόμενα παιδιά, ἀλλήλα καί γιὰ τὴν πιστὴ ἐφαρμογὴ τῆς σχετικῆς νομοθεσίας περὶ εὐαγῶν ἰδρυμάτων.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς συνάντησης, ὁ Θεοφιλέστατος ἐξέφρασε τίς εὐχαριστίες τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν ἐπίσκεψη τῆς κ. Emilienne Raoul καί ἀναφέρθηκε ἐκτενῶς στοὺς φορεῖς -μεταξύ τῶν ὁποίων καί ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία- καθὼς καί στοὺς ἰδιώτες ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καί τὴν Κύπρο οἱ ὁποῖοι, ἐν μέσῳ δριμείας οικονομικῆς κρίσης, συνδράμουν οικονομικά τὴν ὁμαλὴ καί ἀπρόσκοπτη λειτουργία τοῦ συγκεκριμένου Ἰδρύματος. Μετέφερε, ἐπίσης, τίς εὐχές καί εὐχαριστίες τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεοδώρου Β', γιὰ τὴν ἐν γένει συμπαράσταση τῶν κρατικῶν ὑπηρε-

σιῶν, στό ἱεραποστολικὸ καί φιλανθρωπικὸ ἔργο τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Στὴ συνάντηση, κατὰ τὴν ὁποία συζητήθηκε καί ἡ δυνατότητα ἐξεύρεσης τρόπων συνεργασίας ἐπ' ὠφελεία τῶν παιδιῶν, παρίσταντο ὁ Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Bernard Diafouka, Ἐφημέριος τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Μπραζαβίλ καί ἡ Διευθύντρια τοῦ Ἰδιαιτέρου Γραφείου τῆς Ὑπουργοῦ.

Νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι λίγες ἡμέρες πρὶν, τίς ἐγκαταστάσεις τοῦ Ὀρφανοτροφείου στὴν πόλη Dolisie, εἶχε ἐπισκεφθεῖ ὁ Θεοφιλέστατος προκειμένου νὰ παραδώσει σχολικὰ εἶδη, μέ τὴν εὐκαιρία τῆς ἑναρξης τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους. Κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του ὁ Ἐπίσκοπος, πού συνοδευόταν ἀπὸ τόν Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερο π. Μάξιμο Oumba, Γενικὸ Ἀρχιερατικὸ Ἐπίτροπο, εἶχε ἐκτενὴ συνεργασία μέ τόν Διευθυντὴ τοῦ Ἰδρύματος κ. Παῦλο Diafouka. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἀπὸ τὴν πόλη, ὁ Θεοφιλέστατος περιστοιχισμένος ἀπὸ τὰ παιδιά, πρὸς τὰ ὁποῖα μίλησε γιὰ τὴν ἀξία τῆς φιλανθρωπίας καί τῆς εὐγνωμοσύνης, τέλεσε τρισάγιο γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῶν ψυχῶν δύο νέων ἀνθρώπων, τοῦ Δημητρίου Κούλη ἀπὸ τὴν Τῆνο καί τοῦ Ζήνωνος Ζήνωνος ἀπὸ τὴν Κύπρο, στὴ μνήμη τῶν ὁποίων προσφέρθηκαν τὰ σχολικὰ εἶδη.

Ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Ἐπισκοπὴ Γκαμπόν καί Μπραζαβίλ

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΡΟΧΟΠΕΔΕΣ ΤΗΣ

Προφανώς πολλὰ μπορούν νά ἐπισημανθοῦν σχετικά μέ τίς ἱεραποστολικές προοπτικές τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας σήμερα. Θά ξεχωρίσω, ὠστόσο, δύο ζητήματα, τά ὁποῖα ἔχουν, κατά τή γνώμη μου¹, ἰδιαίτερη σημασία: 1) τίς ἱεραποστολικές σπουδές, καί 2) τήν ἀντίληψη περί τοπικῆς ἐκκλησίας.

1. ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Αὐτές ἀφοροῦν:

- τή θεολογία τῆς Ἱεραποστολῆς,
- τήν ἔρευνα,
- τόν διάλογο μέ οἰκουμενικά καί παγκόσμια ρεύματα, καί
- τήν προετοιμασία πιθανῶν ἱεραποστολῶν.

Ἡ ἀπαρίθμηση αὐτή ἐγείρει τό ἐρώτημα, ἂν τά θεολογικά μας προγράμματα περιλαμβάνουν ἱεραποστολικές εὐαισθησίες, οἱ ὁποῖες ἀπαιτοῦν, σύν τοῖς ἄλλοις, ἐκπαίδευση στήν ἀνθρωπολογία, τοῦς πολιτισμούς, τίς γλώσσες καί τή σάρκωση τοῦ Εὐαγγελίου σέ κάθε πολιτισμό (inculturation) καί σέ κάθε συνάφεια (contextualization). Ἔχω τήν ἐντύπωση ὅτι, ἐκτός ἡγοσῶν περιπτώσεων², ὁ Ὀρθόδοξος κόσμος δέν ὑποθάλλει τίς ἱεραποστολικές σπουδές καί τήν προετοιμασία. Καί δέν ἀναφέρομαι στή διδασκαλία γενικῶν ἱεραποστολικῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ στήν ἀνατομία πραγματικά ἐιδικῶν θεμάτων.

Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι, ἀνεξάρτητα τοῦ πόσον καιρό θά παραμείνει κάποιος στό ἱεραποστολικό πεδίο, χρειάζεται μίαν ἰδιαίτερη ἰκανότητα προκειμένου νά γνωρίσει τό πεδίο ἀληθινά. Χρειάζεται μιά βαθειά αἴσθηση τῆς «σημερινότητας». Μέ τόν νεολογισμό αὐτόν (αἴσθηση τῆς «σημερινότητας»)³ ἐννοῶ τήν ἀληθινή γνώση ὅσων συνθέτουν τήν πραγματική ζωή σέ ἕναν συγκεκριμένο τόπο αὐτῆ τῆ στιγμῆ.

Οἱ φοιτητές θεολογίας στήν Ἑλλάδα, γιά παράδειγμα, δέν ἔχουν τήν εὐκαιρία νά καταρτιστοῦν πάνω στήν ἱστορία καί τήν παραδοσιακή δομή τῶν Ἀφρικανικῶν κοινωνιῶν (δέν μαθαίνουν γιά τόν φυλετισμό, γιά τή φιλοσοφία τῆς πολυγαμίας, γιά τήν Ἀφρικανική ἀνθρωπολογία κ.λπ.). Ἔτσι, ὅσοι τυχόν βρεθοῦν, γιά διαφόρους λόγους, στήν Ἀφρική, εἶναι ἀπροετοίμαστοι (μερικές φορές καί ἀπρόθυμοι) νά ἔρθουν σέ ἐπαφή μέ τό πραγματικά Ἰλλο. Ἀντιθέτως, ἀναπαράγουν ἀφελεῖς ἐξωτικές γενικεύσεις καί παρωχημένες εἰκόνες οἱ ὁποῖες ἀφθονοῦν στήν Ἑλλάδα.

Αὐτή ἡ ἄγνοια εἶναι μιά σοβαρή ἀδυναμία. Πρέπει, ὅμως, νά προσέξουμε καί τό ἐξῆς λεπτό ζήτημα, ὅσο παράδοξο κι ἂν φανεῖ: Ἡ γνώση τῶν παραδοσιακῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ Ἀφρικανικοῦ ἢ

* Εἰσήγηση στήν Ε΄ Συνάντηση τοῦ Διεθνοῦς «Ὀρθόδοξου Ἱεραποστολικοῦ Δικτύου - Orthodox Mission Network» (Π. Κοκκινιά 1/12/2014). Στό πρόγραμμα ἡ εἰσήγηση εἶχε τίτλο «Contemporary missionary efforts in the Orthodox Churches: limitations and possibilities» («Τρέχουσες ἱεραποστολικές προσπάθειες τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν: περιορισμοί καί δυνατότητες»).

1. Ἡ προσωπική μου ἐμπειρία προέρχεται ἀπό κάτι περιορισμένο καί ἐιδικό (ἐπισκέψεις καί διδασκαλία σέ ἱεραποστολικές ἐκκλησίες, στήν Κένυα 1995, Κορέα 1995, Νιγηρία 2000, Τανζανία 2004) καί ἀπό κάτι εὐρύτερο (θεολογική ἔρευνα στήν Ἱεραποστολική καί συμμετοχή σέ οἰκουμενικές προσπάθειες).

2. Ὅσον ἀφορᾷ τά ἐλληδικά πράγματα, ὀφείλομε νά μνημονεύσουμε τόν Πέτρο Βασιλειάδη, Ὀμότιμο καθηγητῆ τῆς Καινῆς Διαθήκης στή Θεολογική Σχολή Θεσσαλονίκης, ὁ ὁποῖος ἐργάζεται γιά μιά Ὀρθόδοξη συμμετοχή σέ διεθνεῖς ἱεραποστολικές συζητήσεις.

3. Βλ. Θανάσης Ν. Παπαθανασίου, «Συνάντηση μέ τή "σημερινότητα"», *Πάντα τά Ἔθνη* 115 (2011), σσ. 6-8, καί «Σημερινότητα ἡ πολὺτιμη», *Πάντα τά Ἔθνη* 122 (2012), σσ. 10-12.

ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΣΗΜΕΡΑ

του Ἀσιατικοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἀπαραίτητη, δέν εἶναι ὅμως ἐπαρκής. Ὁ ἱεραπόστολος πρέπει νά διαθέτει καί τήν αἴσθησι τῆς «σημερινότητας». Μιά ἔμφασι στήν παραδοσιακή καί μόνο κουλτούρα μπορεῖ νά ἐμποδίσει τόν ἱεραπόστολο νά ἀντιληφθεῖ ποιά στοιχεῖα συνθέτουν τήν πραγματική ζωή σέ ἕναν συγκεκριμένο τόπο σήμερα, ὅπως π.χ. ἡ ὁσμωσι καί οἱ ἀνταλλαγές μεταξύ παραδοσιακοῦ καί νεωτερικοῦ, ὁ μετασχηματισμός τῶν παραδοσιακῶν πολιτισμῶν, ἡ ἐπίδρασι τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ σέ ἔντονα ἱεραρχικές κοινωνίες, τό γεγονός ὅτι σήμερα ἡ Ἀφρική δέν εἶναι παγανιστική ἡπειρος, ἀλλά ἐν πολλοῖς Χριστιανική⁴ κ.ο.κ. Αὐτό εἶναι, κατά τή γνώμη μου, ζήτημα καίριο, μέ ριζώματα στό ἐκκλησιαστικό ἦθος, τό ὁποῖο ἀξιώνει συνάντησι μέ χειροπιαστοῦς ἀνθρώπους στή «σημερινότητά» τους, κι ὄχι μέ ἀφηρημένες εἰκόνες καί ἀνιστορικά φαντάσματα ἀνθρώπων.

Ἄν ἀπουσιάζει ἡ ἐτοιμότητι γιά τήν αἴσθησι τῆς «σημερινότητας», ἀκόμα καί ἡ μακρά παραμονή στήν ἱεραποστολική χώρα δέν βοηθά. Ὁ ἱεραπόστολος μπορεῖ κάλλιστα νά παραμείνει περίκλειστος σέ ἕνα φανταστικό ἢ σέ ἕνα χρυσό κλουβί καταμεσῆς τῆς ἱεραποστολικῆς χώρας, μά ἀνέγγιχτος ἀπό τήν πραγματική πραγματικότητά της. Σ' αὐτή τήν περίπτωσι ἐπαληθεύεται ἡ ρήσι, «Βλέπουν τά πάντα καί δέν καταλαβαίνουν τίποτα!»⁵.

Ὅλα αὐτά σχετίζονται μέ τήν διαπολιτισμική ἱεραποστολική δουλειά. Κι ἐδῶ ἐγείρεται ἄλλο ἕνα

ἐρώτημα, στοιχειῶδες μά πολύ σημαντικό: Ποιός εἶναι ὁ ὀρισμός τῆς ἱεραποστολῆς; Εἶναι ἡ ἱεραποστολή ἀπλῶς μία κίνησι ἀπό τίς ἀνεπτυγμένες χώρες πρὸς αὐτές τοῦ Τρίτου Κόσμου; Πόσο ἐγκυρο εἶναι ἕνα κοσμοεῖδωλο στό ὁποῖο Χριστιανικά ἔθνη ἀποστέλλουν ἱεραποστόλους σέ μή-χριστιανικά; Στους οἰκουμενικούς κύκλους αὐτό τό μοντέλο ἔχει δεχθεῖ σκληρή κριτική τουλάχιστον ἀπό τή δεκαετία τοῦ 1960, καί πολύ ὀρθά. Τό σύνθημα τοῦ Παγκόσμιου Συνεδρίου τοῦ 1963 στήν Πόλη τοῦ Μεξικοῦ, «ἱεραποστολή σέ ἔξι ἡπείρους» (δηλαδή διεύρυνσι τῆς ἱεραποστολῆς, ὥστε νά περιλαμβάνει ὅλες τίς ἡπείρους, κι ὄχι μόνο τόν νότο ἢ τήν ἀνατολή) παραμένει ἐξαιρετικά ζωντανό. Σήμερα ἡ Δύσι δέν ἀποτελεῖ πλέον τήν ἐπικράτεια τῆς Χριστιανοσύνης. Ὅλες οἱ δυτικές κοινωνίες εἶναι ἕνα ἀντιφατικό μείγμα προνεωτερικῶν, νεωτερικῶν καί μετανεωτερικῶν πραγματικότητων. Τά εὐρωπαϊκά ἐκκλησιαστικά συρρικνώνονται, ἐνῶ τό δημογραφικό κέντρο βάρους τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔχει ἤδη μετατοπισθεῖ ἔξω ἀπό τόν δυτικό κόσμο, στόν νότο.

Ἔτσι, λοιπόν, ποῖο εἶναι τό κατ' ἐξοχήν ἱεραποστολικό ἔδαφος σήμερα; Ἡ Ναϊρόμπι, ἢ... τό Λονδίνο; (βάλητε ἐδῶ ὅποιες πόλεις θέλετε). Ἡ ἀμφοτέρα;

Οἱ συζητήσεις τῶν ζητημάτων πού ἀφοροῦν αὐτές τίς ἐξελίξεις εἶναι ἀμέτρητες παγκοσμίως, καί μερικές φορές συμβάλλουν σέ μετασχηματισμούς θρησκευτικῶν ταυτοτήτων καί θεολογιῶν. Ὡστόσο πολλοί Ὀρθόδοξοι δέν μποροῦν νά διακρίνουν αὐτούς τούς μετασχηματισμούς καί νομίζουν ὅτι ἡ δυτική θεολογία εἶναι μία συμπαγής καί ἀρραγῆς ὄντοτητα. Ἄλλιά δέν εἶναι ἔτσι. Δέν ζοῦμε στόν 15^{ον} αἰῶνα. Πολλά δυτικά θεολογικά ρεύματα ἔχουν ἀμφισβητήσει δυτικές μονομέρειες καί ἔχουν προ-

4. Βλ. Θανάσις Ν. Παπαθανασίου, «Ἀποτύπωσι τῆς χριστιανικῆς πραγματικότητος ἀνά τήν ὑφήλιο (βιβλιοκρισία τοῦ *Atlas of Global Christianity 1910-2010*, Cambridge University Press 2009)», *Νέα Ἐστία* 1949 (2011), σσ. 779-782.

5. Ἀπό τούς Robert J. Priest καί Joseph Paul Priest, «They See Everything, and Understand Nothing; Short-term mission and service learning», *Missiology* 36.1 (2008), σσ. 53-73.

σανατολιστεί αποφασιστικά σέ μιά οικουμενική θεολογία. Γιά παράδειγμα, οί δυτικοί θεολόγοι πού ἀποδέχτηκαν τήν Ὁρθόδοξη ἔμφαση στό Ἅγιο Πνεῦμα ἔχουν ἀμφισβητήσει, μεταξύ ἄλλων, τό Filioque κι ἔχουν προχωρήσει σέ νέες ἐννοήσεις τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου ἀνάμεσα σέ ἀνθρώπους ἄλλων πίστewν⁶. Οἱ Ὁρθόδοξοι ἔχουν στή διάθεσή τους μεγάλες θεολογικές δυνατότητες⁷, ἀλλά πρέπει νά τίς ἔχουμε κατά νοῦ καί νά δουλεύουμε πάνω σ' αὐτές ἀδιάκοπα. Οἱ ἀγκυλιώσεις καί ὁ ναρκισσισμός караδοκοῦν⁸.

2. Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Δέν σκοπεύω νά ἐπαναλήθω ἐδῶ τοῦς βασικούς ἄξονες τῆς Ὁρθόδοξης ἐκκλησιολογίας ἢ νά ὑπογραμμίσω τίς ὑπέροχες διαστάσεις τῆς Εὐχαριστιακῆς θεολογίας. Πιστεύω ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι αὐτονόματα καί ἀποτελοῦν θεμελιώδεις προϋποθέσεις γιά ὅλους μας. Ὅμως ἡ λεκτική ἐπανάληψη τους χωρίς κριτική προσέγγιση τῆς πραγματικῆς μας κατάστασης, παράγει μιά ψευδή εἰκόνα καί συγκαλύπτει τά ἀληθινά προβλήματα.

Μιά σπουδαία κριτική στήν πατερναλιστική, ἀποικιοκρατική δυτική ἱεραποστολή (μιά κριτική πού ξεπήδησε ἀπό τά σπλάχνα τοῦ δυτικοῦ κόσμου ἐδῶ καί παραπάνω ἀπό ἕναν αἰῶνα) κάνει λόγο γιά τήν ἀναγκαιότητα τῶν «Τριῶν Αὐτό-», δηλαδή γιά τό ὅτι μιά πραγματικά τοπική Ἐκκλησία

δέν μπορεῖ νά εἶναι παραφυάδα, παράρτημα ἢ ὑποκατάστημα ἄλλης Ἐκκλησίας, ἀλλά πρέπει νά εἶναι αὐτό-συντήρητη, αὐτό-διοικούμενη καί αὐτό-θεολογοῦσα⁹.

Πιστεύω ὅτι, μέ βάση τά Ὁρθόδοξα κριτήρια, ἡ στάση μας ἀπέναντι σ' αὐτές τίς παραμέτρους ὀρίζει κατά πολὺ τίς προοπτικές μας καί θά καταδείξει ἄν ἕνα ἱεραποστολικό ἔργο (ἀκόμη καί τό λαμπρότερο) ἔχει πράγματι ἀποκτήσει ρίζες καί ἄν ἔχει ἀληθινά μέληλλον.

Δύνανται, ἄραγε, οἱ λεγόμενες ἱεραποστολικές Ἐκκλησίες νά αὐτοσυντηρηθοῦν οικονομικῶς σέ μόνιμη βάση; Ἐναφέρομαι στά λειτουργικά ἐξοδάτους, κι ὄχι σέ ἔκτακτες περιπτώσεις, καταστροφές κ.λπ. Σίγουρα ἡ ὑποστήριξη ἀπό τό ἐξωτερικό εἶναι ἀναγκαία στά πρῶτα ἱεραποστολικά βήματα, ἐνῶ ἡ ἀλληλεγγύη μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν πρέπει νά εἶναι διαρκής. Ἀλλά τί νόημα ἔχουν ἱεραποστολές πού δέν διαθέτουν οὔτε τό παραμικρό, μακροπρόθεσμο ὄραμα γιά τήν οικονομική ἀνεξαρτησία τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητας; Ποιές μπορεῖ νά εἶναι οἱ ἐκκλησιολογικές συνέπειες (καθῶς καί οἱ συνέπειες στήν ψυχολογία καί τή νοοτροπία τῶν πιστῶν) μιᾶς Ἐκκλησίας - καταναλωτή, ἀφ' ἐνός, καί μιᾶς Ἐκκλησίας - ναρκισσευόμενου εὐεργέτη, ἀφ' ἑτέρου¹⁰;

Ὅσον ἀφορᾷ εἰδικά τήν ἄρθρωση θεολογίας ἀπό τήν τοπική Ἐκκλησία, δηλαδή τήν ἄρθρωση τῆς οικουμενικῆς Ὁρθόδοξης θεολογίας μέ τοπικούς τρόπους¹¹, θά ἤθελα νά σημειώσω ἐνδεικτικά

6. Βλ. Θανάσης Ν. Παπαθανασίου, «"Μακριά ἀπ' τήν παρουσία σου πού νά φύγω;" (Ψαλμ. 139: 7). Μία Ὁρθόδοξη κατάφαση τῆς δράσης τοῦ Θεοῦ ἔξω ἀπό τά κανονικά ὄρια τῆς Ἐκκλησίας», *Σύναξη* 120 (2011), σσ. 16-31.

7. Βλ. χαρακτηριστικά, *Orthodox Perspectives on Mission* (ἐπιμ. Petros Vassiliadis), Regnum Books, Oxford 2013.

8. Βλ. Θανάσης Ν. Παπαθανασίου, *Ἡ Ἐκκλησία γίνεται ὅταν ἀνοίγεται*. Ἡ ἱεραποστολή ὡς ἐπιπέδα καί ὡς ἐπιπέδα (ἔκδ. Ἐν Πλῶ, Ἀθήνα 2009), σσ. 279-303 (κεφάλαιο, «Σάν Ἱμπεριαλισμός καί σάν Μάρκετινγκ. Ἡ ἐκ δεξιῶν καί ἐξ εὐωνύμων ἐκκοσμίκευση τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἀνοίγματος»).

9. John Mark Terry, «Indigenous Churches», *Evangelical Dictionary of Missions* (ἐπιμ. A. Scott Moreau), Baker Books, Grand Rapids 2000, σ. 484. (Ἡ διατύπωση «αὐτό-θεολογοῦσα» εἶναι ἀδόκιμη στά Ἑλληνικά, ἀλλά μ' αὐτήν προσπαθῶ νά ἀποδώσω τόν ὄρο self-theologizing, πού σημαίνει ὅτι μιά τοπική Ἐκκλησία πρέπει νά θεολογεῖ ἡ ἴδια, νά μὴν εἶναι ἄφωνη θεολογικῶς). Σημειωτέον ὅτι σχετικά μέ τή ἐγκυρότητα τῶν «Τριῶν Αὐτό-» λαμβάνουν διεθνῶς χώρα διάφορες ἀντιπαραθέσεις, στίς ὁποῖες ὁμως δέν εἶναι δυνατό νά ἀναφερθῶ ἐδῶ. Τήν ἐν λόγῳ ὀπτική τήν ἐπικαλοῦμαι ὡς ἐργαλεῖο ἐξηγηρητικό γιά τό θέμα τῆς παρουσίας συνάντησης.

10. Ἐνδεικτικά, Jonathan J. Bonk, *Missions and Money: Affluence as a Missionary Problem*, Orbis Books, Maryknoll, New York 2006.

11. Βλ. Θανάσης Ν. Παπαθανασίου, «Ταξίδι στό κέντρο τοῦ βάρους. Ἡ χριστιανική ἱεραποστολή ἕναν αἰῶνα μετά τό Συνέδριο τοῦ Ἐδιμβούργου (1910)», *Σύναξη* 122 (2012), σσ. 67-81.

τά ἐξῆς: Ὑπάρχει, ἄραγε, Ὁρθόδοξη βιβλιογραφία σχετικά μέ συγκεκριμένες ἐφαρμογές τῆς σάρκωσης τοῦ Εὐαγγελίου σέ ἄλλες πολιτισμικές συνθήκες; Μπορῶ, λόγου χάριν, νά βρῶ ἄρθρα πού νά παρουσιάζουν συγκεκριμένα παραδείγματα Ἀφρικανικῆς Ὁρθόδοξης τέχνης (πέρα ἀπό τήν εἰσαγωγή Βυζαντινῶν εἰκόνων) ἢ Ἀσιατικῆς Ὁρθόδοξης θεολογίας (πέρα ἀπό μεταφράσεις διακεκριμένων Ἑλλήνων καί Ρώσων θεολόγων); Καί, μπορούμε, ἄραγε, νά διακρίνουμε κάποια φωνή ἀπό τίς Ἀφρικανικές ἢ τίς Ἀσιατικές Ἐκκλησίες στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς Μεγάλῆς Πανορθόδοξης Συνόδου, πού ἔχει προγραμματιστεῖ γιά τό 2016; Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὑπάρχουν διάφορες προσπάθειες γιά ὅλα αὐτά. Ἀλλά τά ἐρωτήματά μου θέλουν νά υπογραμμίσουν ὅτι οἱ προσπάθειες αὐτές εἶναι λιγοστές, ὅτι δέν ἀκούγονται καί ὅτι μένουν ἀβοήθητες.

Ὅλα τά ἀνωτέρω ἀποτελοῦν προτάσεις μου γιά συζήτηση. Κι ἐπιτρέψτε μου νά κλείσω μέ τίς ἀκόλουθες σκέψεις:

Ἡ Ἱεραποστολή εἶναι τό ἔργο τοῦ πρώτου ἱεραποστόλου, τοῦ Χριστοῦ, καί ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ διάκονος τῆς ἱεραποστολῆς Του. Ἡ πίστη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι σέ Αὐτόν, καί ὄχι στους σχεδιασμούς της. Ἡ δέ Ἐκκλησία δέν εἶναι ἡ Βασιλεία. Εἶναι τό «σημεῖον» καί ἡ πρόγευση τῆς Βασιλείας, πρᾶγμα πού σημαίνει ὅτι βασικό χαρακτηριστικό τῶν ἱεραποστόλων εἶναι ἡ λειτουργία τους ὡς Προδρόμων. «Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμέ δέ ἐλαττοῦσθαι» (Ἰω. 3:30). Πιστεύω ὅτι αὐτό

πρέπει νά εἶναι τό σύνθημα τῶν ἱεραποστόλων, καί σέ σχέση μέ τόν Χριστό, ἀλλά καί σέ σχέση μέ τοὺς διαδόχους τους. Ἐπιτρέψτε μου νά χρησιμοποιήσω μιὰ τραχιά ἔκφραση, ἡ ὁποία, ὅμως, στήν οὐσία συνάδει ἀπόλυτα πρὸς τήν προδρομική προοπτική καί πρὸς τήν ἀρετή τῆς ταπεινῶσης: «Εὐθανασία τῶν ἱεραποστόλων»¹²! Πρᾶγμα πού σημαίνει ὄχι τό τέλος τῆς Ἱεραποστολῆς (ἢ Ἱεραποστολή εἶναι ἡ καρδιά τῆς Ἐκκλησίας), ἀλλά τήν ἐκούσια ὑποχώρηση τοῦ προσωπικοῦ μας μεγαλείου, ἐπ' ὠφελεία τῆς Ἐκκλησίας, στό ἀνοιχτό μέληρον καί στοὺς ἀνοιχτοὺς ὀρίζοντες τοῦ Θεοῦ.

Θανάσιος Ν. Παπαθανασίου

12. John Mark Terry, ὀ.π..

Ἑρώτηση:

Ἐπιτρέπεται ἐκτός ναοῦ νά κάνουν κληρικοί ἢ λαϊκοί ὀρισμένες ἐκκλησιαστικές ἀκολουθίες καί ποιές;

Ἀπάντηση:

Στά δύο προηγούμενα Νομοκανονικά Σημειώματα εἶδαμε ὅτι δέν πρέπει γενικῶς νά τελοῦνται τά μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος-Χρίσματος καί τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἐκτός ἱεροῦ Ναοῦ. Λέμε γενικῶς, γιατί ὑπάρχουν καί εἰδικές περιπτώσεις ἢ ἀνάγκες, ὅποτε ἐπιτρέπεται ἡ τέλεσή τους καί ἐκτός ἱεροῦ Ναοῦ. Καί χρησιμοποιοῦμε τό ρῆμα ἐπιτρέπεται, γιατί αὐτές οἱ περιπτώσεις προβλήθηκαν καί ἀπό τοὺς ἱερούς κανόνες πού εἶδαμε καί γιατί σ' αὐτές τίς περιπτώσεις πρέπει οἱ κληρικοί πού θά τελήσουν αὐτά τά μυστήρια νά παίρνουν τήν ἄδεια τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέα.

Τώρα τίθεται τό ἐρώτημα, ἐάν εἶναι δυνατόν νά τελοῦνται ὀρισμένες ἄλλες ἱεροτελεστίες ἢ ἀκολουθίες ἐκτός ἱεροῦ Ναοῦ καί ποιές εἶναι αὐτές; Ἀρχίζουμε ἀπό τά ὑπόλοιπα μυστήρια, στά ὁποῖα εἶναι ἀπαραίτητη ἡ παρουσία κληρικοῦ. Καί πρῶτα: Τό μυστήριο τῆς Ἱερωσύνης, ὅπως εἶναι εὐνόητο ὀφείλει νά τελεῖται ἐντός τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ καί μάλιστα ἐντός τοῦ Ἱεροῦ τοῦ Ναοῦ, στό Ἅγιο Βῆμα. Καί τοῦτο, γιατί ἡ χειροτονία γίνεται κατά τήν ὥρα τῆς Θείας Λειτουργίας καί ἐπί πλέον εἶναι «συνδεδεμένη» μέ τήν Ἁγία Τράπεζα, ἐπάνω στήν ὁποία τελεῖται ἡ Θεία Εὐχαριστία. Ἐκτός αὐτοῦ πρέπει ἡ χειροτονία νά γίνεται ἐντός τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ, δημόσια, γιά νά μπορεῖ νά συμμετέχει κάθε ἐνδιαφερόμενος πιστός, κληρικός ἢ λαϊκός, καί νά συμμαρτυρεῖ, ἐάν ὁ χειροτονούμενος εἶναι ἄξιος νά καταστῆ λειτουργός τοῦ Ἰψίστου.

Ἀσφαλῶς μιλήσαμε γιά χώρες καί χρόνους εἰρηνικούς καί ὄχι γιά περιόδους διωγμῶν τῶν χριστιανῶν ἢ καιροῦς χαλεποῦς γιά τήν Ἐκκλησία. Γι' αὐτές τίς τελευταῖες περιπτώσεις πού γκρεμίζονται καί οἱ ὑπάρχοντες Ναοί ὑπῆρξαν καί ὑπάρχουν ἀκόμη καί οἱ κατακόμβες.

Ἀνάλογα ἰσχύουν καί γιά τά μυστήρια τοῦ Γά-

μου, τῆς Μετανοίας - Ἐξομολογήσεως καί τοῦ Εὐχελαίου. Ἡ παρεχόμενη καί γι' αὐτά ἄδεια ἀπό τόν ἀρμόδιο ἀρχιερέα στοὺς κληρικούς πού θά τελήσουν αὐτά ἐκτός ἱεροῦ Ναοῦ, μπορεῖ νά εἶναι προσωπική, συγκεκριμένη καί περιπτωσιακή ἢ διαρκείας καί γενικότερη.

Περαιτέρω μποροῦμε νά προσθέσουμε ὅτι εἶναι δυνατόν ἐκτός ἱεροῦ Ναοῦ (π.χ. σέ οἰκίες ἢ στήν ὑπαιθρο) καί λαϊκοί ἀκόμη νά διαβάζουν ἢ νά ψάλλουν διάφορες ἐκκλησιαστικές ἀκολουθίες, ὅπως τίς Ὑμνες, Ἑσπερινούς, Ἀπόδειπνα, Παρακλήσεις, Χαιρετισμούς κ.τ.τ.ῶ., ἐφ' ὅσον δέν ἔχει ἐκδοθεῖ καμμία διαφορετική συνοδική ἢ ἐπισκοπική ἐγκύκλιος.

Βεβαίως, ἐάν παρίσταται καί κληρικός ἐπί κεφαλῆς συνάξεως πιστῶν, καί μάλιστα κατ' ἐπανάληψη, αὐτό πρέπει νά καθίσταται γνωστό στόν οἰκεῖο ἀρχιερέα, γιά τήν πρόληψη προκλήσεως σκανδάλου ἢ γιά τήν ἀποτροπή ἐξέλιξης καί κατάληξης τῆς συνάξεως σέ παρασυναγωγή. Ὅλα πρέπει νά γίνονται εὐσχημόνως καί κατά κανονική τάξη. (Πρβλ. Α' Κορ. 14,40).

Ὡς ἀφετηρία καί ἐδραῖωμα σ' ὅλα τά ἀνωτέρω καθῶς καί τήν ἀντιμετώπισή τους ὀφείλουμε νά ἔχουμε τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου στή Σαμαρείτιδα: «Πνεῦμα ὁ Θεός καί τοὺς προσκυνούντας αὐτόν ἐν Πνεύματι καί ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν» (Ἰω. 4,24). Προσθέτουμε ὡστόσο καί ὀρισμένους λόγους τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου, ὄχι τόσο γιά τήν κατοχύρωση τῶν ἀνωτέρω, ὅσο γιά τήν ἐνίσχυση τῶν πειραζομένων καί πολεμουμένων Χριστιανῶν.

«Ἐκκλησίαν δέ λέγω, οὐ τόπον μόνον, ἀλλῆ καί τρόπον· οὐ τοίχους ἐκκλησίας, ἀλλῆ νόμους Ἐκκλησίας. Ὅταν καταφύγῃς ἐν ἐκκλησίᾳ, μή τόπῳ καταφύγῃς, ἀλλῆ γνώμῃ. Ἐκκλησία γάρ οὐ

τοιχος καί ὄροφος, ἀλλήλ᾽ πίστις καί βίος... Ἐκκλησίας οὐδέν ἴσον. Μή μοι ῥέγε τείχην καί ὄπλα· τείχην μὲν γάρ τῷ χρόνῳ παλαιοῦνται, ἡ Ἐκκλησία δέ οὐδέποτε γηρᾷ. Τείχην βάρβαροι καταλύουσιν, Ἐκκλησίας δέ οὐδέ δαίμονες περιγίνονται. Καί ὅτι οὐ κόμπος τὰ ῥήματα, μαρτυρεῖ τὰ πράγματα. Πόσοι ἐπολέμησαν τὴν Ἐκκλησίαν, καί οἱ πολέμησαντες ἀπώλοντο· αὕτη δέ ὑπὲρ τῶν οὐρανῶν ἀναβέβηκε. Τοιοῦτον ἔχει μέγεθος ἡ Ἐκκλησία· πολέμου μὲν νικᾷ· ἐπιβουλεωμένη περιγίνεται· ὑβριζομένη, λαμπροτέρα καθίσταται· δέχεται τραύματα, καί οὐ καταπίπτει ὑπὸ τῶν ἐλκῶν· κλυδωνίζεται, ἀλλ᾽ οὐ καταποντίζεται· χειμάζεται, ἀλλ᾽ ἀναύγειον οὐχ ὑπομένει· παλαίει, ἀλλ᾽ οὐχ ἠτᾶται· πυκτεύει, ἀλλ᾽ οὐ νικᾶται» (PG 52,397-398).

Μετάφραση:

Ἐκκλησία δέ ὀνομάζω, ὅχι μόνον τὸν τόπο, ἀλλ᾽ καὶ τὸν τρόπο· ὅχι τοὺς τοίχους τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ᾽ αὐτοὺς τοὺς νόμους τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν καταφύγεις σὲ ἐκκλησία, μὴν καταφύγεις στὸν τόπο, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν γνώμη, ἐπὶ τὴν συμβουλήν. Διότι Ἐκκλησία

δέν εἶναι ὁ τοίχος καί ἡ ὄροφή, ἀλλ᾽ ἡ πίστις καί ἡ ζωὴ...

Τῆς Ἐκκλησίας δέν ὑπάρχει κανένα ἰσάξιο. Μὴ μοῦ μιλήσῃς γιὰ τείχην καί ὄπλα· διότι τὰ μὲν τείχην μὲ τὸ χρόνο παλιώνουν, ἀλλ᾽ ἡ Ἐκκλησία δέν γερνάει ποτέ. Τὰ τείχην οἱ βάρβαροι τὰ κυριεύουν, τῆς Ἐκκλησίας ὁμως οὔτε οἱ δαίμονες ὑπερισχύουν.

Καί ὅτι δέν εἶναι κομψασμός τὰ λόγια αὐτά, τὸ μαρτυροῦν τὰ πράγματα. Πόσοι πολέμησαν τὴν Ἐκκλησία, καί αὐτοὶ πού τὴν πολέμησαν ἐπάθον, αὐτὴ ὁμως ἔχει ἀνεβεί ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. Τέτοια δύναμη, τέτοιο μεγαλεῖο, ἔχει ἡ Ἐκκλησία· ὅταν τὴν πολεμοῦν νικάει· ὅταν ἐνεργοῦν ὑποῦλα ἐναντίον τῆς ὑπερνικαίας, ὅταν τὴν βρίζουν καθίσταται λαμπροτέρα· δέχεται τραύματα, ἀλλ᾽ οὐ καταπίπτει ἀπὸ τίς πληγῆς· χτυπιέται ἀπὸ τὰ κύματα, ἀλλ᾽ οὐ καταποντίζεται· ταλαιπωρεῖται ἀπὸ τοὺς χειμῶνες, ἀλλ᾽ ἀναύγειον δέν ὑφίσταται· παλεῖται, ἀλλ᾽ οὐ ἠτᾶται· πυγμαχεῖ, ἀλλ᾽ οὐ νικᾶται.

Παν. Ἰ. Μπούμης

Θεμελίωση Ἱεραποστολικοῦ Κέντρου στό Νότιο Σουδάν

Μέ τὴ χάρις καί τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καί τὴν πατρικὴ εὐχή τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεοδώρου Β΄, ἔγινε ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Νουβίας κ. Νάρκισσο, ὁ Ἁγιασμός τῆς θεμελίωσης τοῦ πρώτου Ἱεραποστολικοῦ Κέντρου στό Νότιο Σουδάν. Πρόκειται γιὰ τὸ πλεόν νεοσύστατο

κράτος τοῦ κόσμου, πού μαστιζέται ἀπὸ ἐμφύλιους πολέμους 30 καί πλέον χρόνων, μὲ ἐλάχιστα διαστήματα κατάπαυσης τῶν ἐχθροπραξιῶν.

Τὸ πρῶτο Ἱεραποστολικὸ Κέντρο θά λειτουργήσει στό Νότο καί θά τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀποστόλου καί Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, ἱδρυτοῦ τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας. Ἡ περιοχὴ ὅπου θά στεγαστεῖ ἡ συγκεκριμένη ἱεραποστολικὴ προσπάθεια, εἶναι στό ἀνατολικὸ ἄκρο τῆς πρωτεύουσας Juba στὴν τοποθεσία Mongala, σὲ ἀπόσταση μόλις 500 μέτρων ἀπὸ τὸν ποταμὸ Λευκὸ Νεῖλο.

Στὴν ὀλιγόλεπτη ὀμιλία του, ὁ Σεβασμιώτατος, μεταξύ ἄλλων, εὐχήθηκε ἡ ἡμέρα τῆς θεμελίωσης, νά ἀποτελέσει τὴν ἀρχὴ γιὰ μόνιμη εἰρήνευση καί ἐνότητα τοῦ Νοτίου Σουδάν, ὥστε νά εὐημερήσει καί νά προοδεύσει ὁ πολύπαθος λαὸς του.

Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Νουβίας

Ίεραποστολική περιοδεία τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Θεοδώρου Β' στήν Κένυα

Ἐπίσημη ἱεραποστολική καί ποιμαντική ἐπίσκεψη στήν Ἱερά Μητρόπολη Κένυας, πραγματοποίησε τόν περασμένο Ὀκτώβριο ὁ Μακαριώτατος πάπας καί Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεόδωρος Β'. Ὁ Μακαριώτατος συνοδευόταν ἀπό τούς Σεβ. Μητροπολίτες Γουινέας κ. Γεώργιο καί Καμερούν κ. Γρηγόριο, καθώς καί τόν Αἰδ. Πρωτοπρεσβύτερο π. Ἀθηνόδωρο Παπαευρυπιάδη. Κατά τή διάρκεια τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐπισκέψεώς του, τήν Κυριακή 12 Ὀκτωβρίου, εἶχε πολὺωρη συνεργασία μέ τόν Σεβ. Μητροπολίτη Κένυας κ. Μακάριο, ἀπό τόν ὁποῖο ἐνημερώθηκε διεξοδικά γιά τήν πορεία τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῆς τοπικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στήν Κένυα.

Τό πρωί τῆς ἐπόμενης ἡμέρας ὁ Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε τήν περιοχή Κιμπίρα. Πρόκειται γιά τή δεύτερη μεγαλύτερη σέ ἔκταση παραγκοῦπολη στόν κόσμο, μετά τίς γνωστές φαβέλες τῆς Βραζιλίας. Ἐκεῖ εἶχε τήν εὐκαιρία νά προσκυνήσει στόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, πού βρίσκεται στήν περιοχή καί στή συνέχεια νά ξεναγηθεῖ στίς ἐγκαταστάσεις τοῦ Νηπιαγωγείου, τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καί τοῦ Ἱατρικοῦ Κέντρου, πού λειτουργοῦν ὑπό τήν ἐποπτεία τῆς Μητροπόλεως. Ὁ ἐφημέριος τοῦ Ναοῦ, οἱ μικροί μαθητές καί οἱ ἐκπαιδευτικοί τοῦ σχολικοῦ συγκροτήματος, ἐπεφύλαξαν θερμή ὑποδοχή στόν Πατριάρχη. Ὁ Μακαριώτατος μέ συγκίνηση εὐχαρίστησε γιά τήν ὑποδοχή καί δένειμε σε ὅλα τά παιδιά εἰκόνας καί γλυκίσματα.

Στή συνέχεια ἐπισκέφθηκε τό Ὁρφανοτροφεῖο πού ἀναγέρθηκε πρόσφατα στήν περιοχή Γούτλεϊ, ὅπου καί ξεναγήθηκε στούς χώρους τῆς ὑπό κατασκευή τεχνικῆς σχολῆς, ἡ ὁποία θά περιλαμβάνει καί φοιτητικό οἰκοτροφεῖο. Ἀκολούθως μετέβη στίς περιοχές Κερέιτα Ριρόνι, καί Κουανγκουάρι ὅπου εἶχε τήν εὐκαιρία νά ξεναγηθεῖ στά ἰδρύματα πού διατηρεῖ ἡ Μητρόπολη στίς περιοχές αὐτές. Στήν Κερέιτα ἐπισκέφθηκε τό Νοσοκομεῖο «Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου», τῆς ὁμώνυμης ἐνορίας, ἐνῶ στήν περιοχή Ριρόνι τό ἀνεγειρόμενο πνευματικό κέντρο τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου.

Ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι ὅλο τό προσωπικό πού ἐργάζεται στά ἐκπαιδευτήρια τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἀπόφοιτοι τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς «Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος Γ'» καί ἡ πλειοψηφία τῶν παιδιῶν πού φοιτοῦν σέ αὐτά ὄρφανά. Ὁ Μακαριώτατος συζήτησε σχετικά μέ τήν προοπτική ἀνέγερσης οἰκοτροφείων δίπλα ἀπό κάθε σχολεῖο, ἔτσι ὥστε τά παιδιά νά μὴ εἶναι ἀναγκασμένα νά διαβύσουν πεζοπορώντας 5 ἕως καί 10 χιλιόμετρα, προκειμένου νά φτάσουν στά ἐκπαιδευτήρια. Θά πρέπει νά ἐπισημανθεῖ ὅτι σέ ὅλα τά σχολεῖα τῆς Ἐκκλησίας παρέχεται καθημερινά δωρεάν σίτιση στούς μαθητές.

Στά πλαίσια τοῦ προγράμματος τῶν ἡμέρων, ὁ Μακαριώτατος ἐπισκέφθηκε τήν ἐνορία τοῦ Ἁγίου Τίτου στό χωριό Μουκούι, ὅπου μέ συγκίνηση προσκύνησε στό ναό τόν ὁποῖο ἔκτισαν Κρήτες φίλοι

τῆς Ἱεραποστολῆς πρὶν ἀπὸ τριάντα χρόνια, μετὰ ἀπὸ πρωτοβουλία τοῦ πατρὸς Δημητρίου Κινιατζοῦ τοῦ πρώτου Ἀφρικανοῦ κληρικοῦ πού φοίτησε στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν. Λίγο ἀργότερα μετέβη στὸ παρακείμενο Γυμνάσιο καὶ τὸ Οἰκοτροφεῖο θηλέων, πού καὶ αὐτὰ ἀνεγέρθηκαν ἀπὸ Κρήτες δωρητές καὶ ἐνημερώθηκε γιὰ τὴ λειτουργία του ἀπὸ τὴ Διευθύντρια καὶ τὸ καθηγητικὸ προσωπικόν.

Τὸ πρῶτὸ τῆς Πέμπτης 16 Ὀκτωβρίου, ὁ Πατριάρχης ἔφτασε στὴν Πατριαρχικὴ Σχολὴ «Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος Γ'», στὴν περιοχὴ Ριρούτα τῆς Ναϊρόμπι. Στὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Μακαρίου, πού βρίσκεται ἐντὸς τῆς Σχολῆς, ἐγινε Δοξολογία κατὰ τὴ διάρκειά τῆς ὁποίας ὁ Σεβ. Κένυας κ. Μακάριος καλωσόρισε τὸν Μακαριώτατο καὶ ἀναφέρθηκε στὰ ἔργα πού δρομοιογήθηκαν καὶ ὁλοκληρώθηκαν κατὰ τὴ διάρκειά τῆς πρώτης δεκαετίας τῆς Πατριαρχίας του. Παρουσίασε, ἐπίσης, τὸ πρόγραμμα σπουδῶν τῆς Σχολῆς, στὴν ὁποία φοιτοῦν νέοι ἀπὸ διάφορες Ἀφρικανικὲς χώρες. Ἐκ μέρους ὄλων τῶν παρισταμένων, ὁ Σεβασμιώτατος πρόσφερε στὸν ὑψηλὸ ἐπισκέπτη τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας μὲ τὸν Χριστὸ νὰ περιστοιχίζονται ἀπὸ ὄρφανὰ Ἀφρικανόπουλα.

Ὁ Πατριάρχης, ἔκδηλα συγκινημένος γιὰ τὸ πολύτιμο ἀλλήλα καὶ πρωτότυπο δῶρο, ἐξέφρασε τὴ χαρὰ του γιὰ τὴν παρουσία του στὴν Κένυα, τὸν πρῶτο σταθμὸ τῆς πορείας ἀγάπης πού ξεκίνησε μὲ τὴν ἐναρξὴ τῆς δευτέρας δεκαετίας τῆς Πατριαρχίας του. Ἀναφέρθηκε στὸ πολὺπλευρο εὐαγγελικὸ καὶ φιλανθρωπικὸ ἔργο πού ἐπιτελεῖ τὸ Πατριαρχεῖο σὲ ὅλη τὴν Ἀφρική καὶ εὐχαρίστησε ὄλους ἐκείνους πού τὸ στηρίζουν, κάνοντας ιδιαίτερη ἀναφορὰ στὴ συμπαράσταση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς Κύπρου, τῆς Φιλανδίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Μετὰ τὴν ἀντιφώνησή του χειροθέτησε Ἀναγνώστες τοὺς πρωτοετείς φοιτητὲς τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς καὶ τοὺς ἀπνύθουνε πατρικὲς νουθεσίες, τονίζοντας ὅτι αὐτοὶ εἶναι τὸ μέλλον τῆς Ὁρθόδοξης στὴν Ἀφρικανικὴ Ἠπειρο.

Στὴ συνέχεια προὐδρευσε κληρικολαϊκῆς συνάξεως, δίνοντας πνευ-

ματικὲς ὁδηγίες καὶ συμβουλές. Κεντρικοὶ ὁμιλητὲς στὴ σύναξη ἦταν οἱ Μητροπολίτες Γουίνεας καὶ Καμερούν, οἱ ὁποῖοι μὲ εὐληπτο τρόπο, ἀγιογραφικὴ καὶ πατερικὴ τεκμηρίωση, ἀνέπτυξαν τὴ δομὴ τῆς λειτουργίας τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ τίς διαφορὲς τῆς μὲ τίς ἄλλες Χριστιανικὲς ὁμολογίες. Ἀκολούθησε ἐποικοδομητικὴ συζήτηση ἐπάνω σὲ διάφορα θέματα πού ἀφοροῦν τὴν τοπικὴ Ἐκκλησία. Λίγο ἀργότερα ὁ Μακαριώτατος περιηγήθηκε στοὺς χώρους τῆς Σχολῆς, ὅπως οἱ αἴθουσες διδασκαλίας, οἱ κοιτῶνες τοῦ οἰκοτροφείου, ἡ βιβλιοθήκη, τὸ Ἐπισκοπεῖο, τὰ δωμάτια ὅπου καταλύουν οἱ φιλοξενούμενοι ἐθελοντὲς ἱεραπόστολοι πού ἐπισκέπτονται τὴν Κένυα. Ἀκόμη τέλεσε τρισάγιο στοὺς τάφους τῶν ἀειμνήστων συνεργατῶν τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου, π. Ἰωάννη Ἐκο καὶ Μπτέρας Σταυρίτσας, οἱ ὁποῖοι βρισκονται στὸ χώρο τῆς Σχολῆς. Τὸ μεσημέρι γευμάτισε μὲ ὄλους τοὺς σπουδαστὲς στὴν τράπεζα τῆς Σχολῆς, ἐνῶ στὴ συνέχεια ἀπόλαυσε τίς ψαλμωδίες τῆς χορωδίας τῶν φοιτητῶν καὶ πρόγραμμα παραδοσιακῶν χορῶν καὶ τραγουδιῶν.

Ἡμέρα ξεχωριστῆς χαρᾶς ἦταν τὸ Σάββατο 18 Ὀκτωβρίου, καθὼς ὁ Πατριάρχης παρέστη καὶ εὐλόγησε τὴν τελετὴ ἀποφοίτησης τῶν σπουδαστῶν τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς. Στὴν τελετὴ συμμετείχαν οἱ ἀρχιερεῖς συνοδοὶ του, ὁ οἰκείος Μητροπολίτης, ἐκπρόσωποι τοπικῶν ἀρχῶν, Ἀφρικανοὶ κληρικοὶ καὶ πλῆθος κόσμου. Τὸ πρόγραμμα ἄνοιξαν τὰ χορωδιακὰ σχήματα τῆς Σχολῆς καὶ τῶν κατηχητικῶν σχολείων τῆς Μητροπόλεως, μὲ τὴν πα-

ρουσίαση θρησκευτικῶν ὕμνων καί παραδοσιακῶν τραγουδιῶν. Θρησκευτικά τραγούδια ἀπέδωσαν καί δύο διάσημοι Κενυάτες τραγουδιστές, οἱ ὁποῖοι ἀνήκουν στήν Ὁρθόδοξη οἰκογένεια.

Ἀκολούθησε ἡ ὁμιλία - προσφώνηση τοῦ Μητροπολίτη Κένυας καί ἡ ἀντιφώνηση τοῦ Μακαριωτάτου. Ὁ Πατριάρχης μεταξύ ἄλλων ἐξέφρασε τά αἰσθήματα τῆς προσωπικῆς του χαρᾶς, διότι ὁ Θεός τόν ἀξίωσε νά βρεθεῖ γιά ἀκόμη μιά φορά σέ τελετή ἀποφοίτησης τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς, ἐπισημαίνοντας τή σημασία τῆς ἐκπαίδευσης στήν οἰκοδόμηση μιᾶς ὑγιοῦς κοινωνίας, συνεχάρη τοὺς σπουδαστές καί τό ἐκπαιδευτικό προσωπικό γιά τόν καθημερινό τους ἀγώνα. Ἐξέφρασε, ἐπίσης, τήν εὐαρέσκειά του γιά τό πρόσωπο τοῦ Μητροπολίτη κ. Μακαρίου, ὁ ὁποῖος ἐργάζεται νυχθημερόν ὥστε νά κρατᾷ τή φλόγα τῆς Ὁρθοδοξίας ἀναμμένη στήν Κένυα. Ἡ τελετή ὀλοκληρώθηκε μέ τήν ἀνάκρουση τοῦ ἐθνικοῦ ὕμνου τῆς Κένυας καί τή διανομή ἀναμνηστικῶν στά παιδιά τῶν κατηχητικῶν σχολειῶν.

Τό ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας ὁ Πατριάρχης συναντήθηκε μέ τόν Γενικό Γραμματέα τοῦ Παναφρικανικοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν κ. Andre Karamaga. Κατά τή διάρκεια τῆς συνάντησης συζήτησε μαζί του σχετικά μέ τή διοργάνωση ἐκστρατείας ἐνημέρωσης τοῦ κόσμου τῆς Ἀφρικῆς γιά τά μέτρα προφύλαξης ἀπό τόν θανατηφόρο ἰό *Ἔμπολα*, καί τόν ἐνημέρωσε γιά τήν ἀποστολή ἀνθρωπιστικῆς βοήθειας πού ἀποστέλλει τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας, στίς πληγεῖσες περιοχές τῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς, μέ συντονιστή τοῦ συγκεκριμένου ἐγχειρήματος τόν Σεβ. Μητροπολίτη Γουινέας κ. Γεώργιο.

Τήν Κυριακή 20 Ὀκτωβρίου ὁ Μακαριώτατος προεξῆρχε τῆς θείας Λειτουργίας στόν Καθεδρικό Ναό τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων τῆς Ναϊρόμπι. Μέ τόν Πατριάρχη συλλειτουργήσαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κένυας κ. Μακάριος, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μπουρού-

ντι καί Ρουάντας κ. Ἰννοκέντιος καί πλείαδα Ἀφρικανῶν ἱερέων. Τή θεία Λειτουργία παρακολούθησαν οἱ Πρέσβεις τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ρωσίας καί τῆς Σερβίας, ντόπιοι ἄρχοντες καί ἑκατοντάδες Κενυάτες Ὁρθόδοξοι, οἱ ὁποῖοι ἀπό νωρίς τό πρωί κατέκλυσαν τόν Ἱε-

Ἡ προσφερθεῖσα εἰκόνα τῆς Παναγίας μέ τό Χριστό πού περιστοιχίζονται ἀπό ὄρφανά Ἀφρικανόπουλα

Ὁ Πατριάρχης χειροθετεῖ σέ Ἀναγνώστες τοὺς πρωτοετείς φοιτητές τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς

ρό Ναό καί τόν αὐλόγυρο. Κατά τή διάρκεια τῆς θείας Λειτουργίας, ὅπου ἔψαλλε ἡ χορωδία τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς, ὁ Μακαριώτατος τέλεσε τήν εἰς διάκονο χειροτονία τοῦ δευτεροετῆ Ἀφρικανοῦ ἱεροσπουδαστή κ. Ἰωάννη Καρακάσια.

Ἀπευθυνόμενος στό ἐκκλησίασμα ὁ Πατριάρχης, μεταξύ ἄλλων, ἐξέφρασε τή χαρά του διότι τοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νά ξεκινήσει τή δεύτερη δεκαετία τῆς διακονίας του στόν Πατριαρχικό Θρόνο τῆς Ἀλεξανδρείας, μέ τήν ἐπίσκεψη στήν Κένυα, τονίζοντας τό

Μετά τό τρισάγιο πού τέλεσε ὁ Μακαριώτατος στούς τάφους τῶν Ἱεραποστόλων π. Ἰωάννη Ἐκο καί Μιτέρας Σταυρίτσας

Κατά τή διάρκεια τῆς Θείας Λειτουργίας στόν Καθεδρικό Ναό τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων τῆς Ναιρόμπι

ἐνδιαφέρον του γιά τήν πορεία τῆς Ὁρθοδοξίας στήν Ἀφρική καί ἐπικαλούμενος τήν εὐλογία τοῦ Ἁγίου Μάρκου. Μιλώντας λίγο ἀργότερα στά τοπικά μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης, ἀνέφερε ὅτι ὡς πνευματικός πατέρας ἀγωνίζεται καί προσεύχεται πάντοτε γιά τήν

ἐπικράτηση τῆς εἰρήνης, τῆς εὐημερίας καί τῆ συνεχῆ σταθερότητα σέ ὅλη τήν Ἀφρικανική Ἡπειρο. Ἐπισήμανε, ἐπίσης, τά ἰδιαίτερα αἰσθήματά του γιά τήν ὁμορφη καί φιλόξενη χώρα τῆς Κένυας, λέγοντας χαρακτηριστικά: «Ἐδῶ εἶναι τό κέντρο τῆς Ἱεραποστολῆς μας στήν Ἀφρική». Τέλος εὐχαρίστησε ὅλους τοὺς τοπικούς παράγοντες γιά τή θερμή ὑποδοχή πού τοῦ ἐπιφύλαξαν καί διαβεβαίωσε ὅτι θά ἀγωνιστεῖ μέ κάθε δόκιμο τρόπο καί μέσο, ὥστε νά καταπολεμηθεῖ ἡ μάστιγα τοῦ θανατηφόρου ἰοῦ Ἴμφολα.

Ἀντιφωνώντας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κένυας κ. Μακάριος, εὐχαρίστησε τόν Μακαριώτατο γιά τή χαρά καί τήν εὐλογία πού κόμισε στήν Ἐκκλησία τῆς Κένυας μέ τήν ἐπίσκεψή του. Σημείωσε ὅτι ἡ πρώτη δεκαετία τῆς Πατριαρχίας τοῦ κ. Θεοδώρου, ὑπῆρξε γόνιμη καί ἐξόχως δημιουργική, ἀφοῦ σ' ὅλη τήν Ἀφρική εἶναι ὀλοφάνερη ἡ ἐξάπλωση καί ἡ ἐδραίωση τῆς Ὁρθοδοξίας, χάρις στίς ἄοκνες προσπάθειές του, στίς προσευχές καί στίς ὁδηγίες του. Δέν παρέλειψε, ἐπίσης, νά ἐκφράσει τήν ἀπεριόριστη εὐγνωμοσύνη τοῦ κλήρου καί τοῦ λαοῦ τῆς Κένυας γιά τήν παρουσία τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Προκαθημένου στήν χώρα τους, καθῶς καί γιά τήν πνευματική στήριξη τήν ὁποία ἐκεῖνος ἀφειδώλευτα προσφέρει στό ἔργο πού ἡ τοπική Ἐκκλησία ἐπιτελεῖ.

Ἐμπληος ἀπό αἰσθήματα χαρᾶς, ἀγάπης καί τιμῆς γιά τήν καρποφόρα καί ἐπιτυχή περιοδεία του στήν Κένυα, τά ξημερώματα τῆς Δευτέρας 22 Ὀκτωβρίου, ἀναχώρησε ὁ Μακαριώτατος γιά τήν ἔδρα τοῦ Πατριαρχείου. Ἀποχαιρετώντας τόν Πρωθιεράρχη οἱ ἱεροσπουδαστές τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς, ὅταν ἐρωτήθηκαν ποῖο μήνυμα θά ἤθελαν νά τοῦ μεταφέρουν, ἐκεῖνοι ἀπάντησαν: «Τόν ἀγαποῦμε καί τόν περιμένουμε νά ἐπιστρέψει σύντομα κοντά μας».

Ἀπό τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας

Κάνοντας γιορτές σε μιὰ «ἐμπόλεμη ζώνη»...

Μέ διάταγμα τῆς Κυβέρνησης τῆς Σιέρρα Λεονέ ἀποφασίστηκε τίς ἡμέρες τῶν γιορτῶν, ὁ κατ' οἶκον περιορισμός ὄλων τῶν πολιτῶν. Μοναδική ἐξαίρεση, ἴσως, ἦταν οἱ ἐκκλησιαστικές συναθροίσεις. Οὔτε ἐστιατόρια, οὔτε ἀθλητικά γεγονότα, οὔτε ὑπαίθριοι ἑορτασμοί, οὔτε γαμήλιες δεξιώσεις. Καμιὰ δημόσια ἐκδήλωση. Ὅλα τὰ καταστήματα ἔπρεπε νά κλείνουν στίς 6 μ.μ. τίς καθημερινές καί στίς 12 τό μεσημέρι τῶν Σαββάτων, ἐνῶ δέν ἄνοιγαν καθόλου τίς Κυριακές. Ἀκόμη καί οἱ ἐκκλησιαστικές ἀκολουθίες ἦταν περιορισμένες. Θά ἔπρεπε νά γίνουν κατά τή διάρκεια τῆς ἡμέρας καί μόνο μέχρι τίς 5 τό ἀπόγευμα. Ὁ στρατός, μαζί μέ περίπολα ἐθελοντῶν πολιτῶν, βρισκόταν στούς δρόμους γιά νά διασφαλίσει τήν τυπική ἐφαρμογή τῶν συγκεκριμένων διαταγῶν, μέ τούς παραβάτες νά ἀντιμετωπίζουν διάφορες ποινές. Στό μακρú κατάλογο τῶν ἀπαγορεύσεων καί τῶν περιορισμῶν, θά πρέπει νά προστεθεῖ καί ἡ παρακολούθηση τῶν σχολικῶν καί ἀκαδημαϊκῶν μαθημάτων.

Γιατί, ὅμως, ὄλοι αὐτοί οἱ περιορισμοί; Βιώνουμε κάποιου εἴδους ἀντιχριστιανικῆς ἐκστρατείας, πού ὑποκινεῖται ἀπό τό κράτος; Γιατί ὄλα αὐτά τὰ δρακόντεια μέτρα κατά τή διάρκεια τῶν Ἀγίων ἡμερῶν; Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἀπλή ὅσο καί τραγική· ἡ χώρα βρίσκεται καί πάλι σέ «πόλεμο»! Ὅπως καί ἄλλες δέκα φορές, κατά τή διάρκεια τῶν τε-

λευταίων εἴκοσι χρόνων, ἡ χώρα βρίσκεται καί πάλι σέ «πόλεμο». Αὐτή τή φορά δέν υπάρχουν AK47 καί σφαῖρες πού σκοτώνουν ἀθώους ἀνθρώπους. Αὐτή τή φορά δέν υπάρχουν ἀντάρτικες ὁμάδες νά εισβάλλουν στίς πόλεις καί τά χωριά, ἀκρωτηριάζοντας ἀδιακρίτως χέρια καί πόδια. Αὐτή τή φορά ὁ ἐχθρός δέν ἀνακρίνει, δέν συλλομβάνει αἰχμάλωτους καί δέν κάνει καμία ἐξαίρεση στό φονικό ξέσπασμά του· βρέφη, νήπια, ἔφηβοι, ἐνήλικες καί ἡλικιωμένοι ζοῦν ὄλοι κάτω ἀπό τή σκιά τοῦ ἐπικείμενου θανάτου.

Ἐχθρός δέν εἶναι τό Ἐνωμένο Ἐπαναστατικό Μέτωπο. Εἶναι ἀθόρυβος, ἀόρατος καί ἀπόλυτα φονικός καί ἐπί τοῦ παρόντος, δυστυχῶς, δέν διαφαίνεται στόν ὀρίζοντα ἐλπίδα «ἀνακωχῆς» καί «συνθηκολόγησης». Ἡ κερδίξεις ἢ χάνεις τή μάχη. Ὁ ἐχθρός ὀνομάζεται Ἔμπολα καί εἶναι ἕνας ἀνίαντος μικροσκοπικός ἴος πού προξενεῖ ἕνα φοβερό θανάσιμο αἱμορραγικό πυρετό. Γι' αὐτόν τόν λόγο ἡ Κυβέρνηση τῆς χώρας διέταξε τήν ἀκύρωση ὄλων τῶν ἑορτασμῶν τῶν Χριστουγέννων καί τῆς Πρωτοχρονιάς, ὥστε νά ἀποφευχθεῖ ἡ συνάθροιση πλήθους ἀνθρώπων σέ κλειστοῦς χώρους καί ἔτσι νά περιοριστεῖ ὁ κίνδυνος τῆς σωματικῆς ἐπαφῆς, πού εἶναι ἡ βασική αἰτία τῆς μόλυνσης ἀπό τόν Ἔμπολα.

Ὅταν ἄκουσα αὐτό τό νέο διάταγμα, ἡ πρώτη ἐνστικτώδης ἀντίδρασή μου ἦταν ἀρνητική. Μετά

επανεξέτασα την απόφαση από μία άλλη οπτική γωνία. Ποιό είναι τό πραγματικό νόημα τών γιορτῶν τών ἡμερῶν; Εἶναι μήπως οἱ κοσμικές ἐκδηλώσεις; Ἡ μέθη καί ὁ χορός, ὅπως συνηθίζεται ἐδῶ στή Σιέρρα Λεόνε, ἀλλά καί σέ ἄλλες περιοχές τῆς γῆς; Εἶναι μήπως οἱ ὀλοήμερες καί ὀλονύχτιες παρελάσεις στούς δρόμους ἀπό τούς ντόπιους κατοίκους πού αὐτοαποκαλοῦνται «Χορευτές τοῦ Διαβόλου»;

Ἴσως αὐτά τά σκληρά μέτρα νά εἶναι μία ἀνέλπιστη εὐλογία. Ἀπαγορεύοντας ὅλα τά ἄχρηστα ἐμπορικά καί ἀντιπνευματικά φτιασιδώματα ἀπό τίς γιορτές, ὁ τόπος ἔχει τήν εὐκαιρία – ἂν καί ἀπρόθυμα – νά ἐστιάσει περισσότερο στίς οικογενειακές συναθροίσεις καί ὄχι στίς ὀχλαγωγικές ἀνούσιες ὑπαίθριες γιορτές. Ἔχει τή δυνατότητα νά ἀναλογιστεῖ περισσότερο τό πραγματικό νόημα τοῦ γεγονότος τῆς Βηθλεέμ, μέ ἕνα τρόπο περισσότερο πνευματικό. Ἐτσι ὑπό τό φῶς τῆς παρουσίας ἐπιδημίας τοῦ ἰοῦ Ἔμπολα, ὑπάρχει ἡ ἐλπίδα νά σκεφτεῖ περισσότερο ὅσα σχετίζονται μέ τίς πνευματικές του ἀναζητήσεις. Πράγματι, παράλληλα μέ αὐτά τά μέτρα, ὁ Πρόεδρος τῆς Σιέρρα Λεόνε ἔχει ὀρίσει μία ἑβδομάδα ἐθνικῆς προσευχῆς καί νηστείας, μετά τήν Πρωτοχρονιά, ὡς μία μετα-

φυσική ἐκστρατεία κατά τοῦ Ἔμπολα.

Ἀντιλαμβάνομαι ὅτι πολλοί ἀπό ἐσᾶς πού ζεῖτε ἐκτός Δυτικῆς Ἀφρικῆς, ἀντιμετωπίζετε καθημερινά ποικίλες δυσκολίες καί προκλήσεις. Ὅλοι ζοῦμε σέ ἕναν κόσμο αὐξανόμενης πολιτικῆς, οικονομικῆς, περιβαλλοντικῆς καί ἰατρικῆς ἀβεβαιότητας καί ἀστάθειας. Ἀνίατες ἐπιδημίες, θανατηφόροι λοιμοί, πόλεμοι καί θηριώδης βία.

Μικρά παιδιά στρατολογοῦνται καί ἄκριτα μετατρέπονται σέ μηχανές πού σκοτώνουν, μαζικοί ἐκτοπισμοί προσφύγων, καταστροφικές πυρκαγιές κ.λπ. Ἀκόμη καί τό φάσμα ἐνός πυρηνικοῦ πολέμου ἀχνοπροβάλλει ἀπειλητικά στόν ὀρίζοντα, στά πλάισια ἐνός νέου σκηνικοῦ ψυχροῦ πολέμου. Ὅλες αὐτές οἱ ἀναταράξεις ἀπειλοῦν τό λεπτό καί εὐθραυστο περίβλημα τῆς παγκόσμιας εἰρήνης καί εὐημερίας. Οἱ παραδοσιακές ἠθικές ἀξίες καί οἱ ἀγιογραφικές ἀλήθειες, θεωροῦνται ξεπερασμένες σέ ἕναν κόσμο πού ἔχει τήν ἐμμονή νά διαστρέφει καί νά ἐκρίζωνει τά πάντα.

Δέν χάθηκαν ὅλα! Ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί εἴμαστε τώρα πιό ἀπαραίτητοι ἀπό ποτέ, γιά νά κηρύξουμε τίς αἰώνιες καί ἀμετάβλητες ἀλήθειες τῆς Ἀγίας Γραφῆς, μένοντας προσηλωμένοι καί ἀμετακίνητοι σέ αὐτές. Ἄς προσπαθήσουμε νά ζήσουμε αὐτό τό νέο χρόνο μέ ἀγιότητα καί ὑπακοή στό Χριστό. Ἄς γίνουμε εἰρηνοποιοί, γιά νά χαρίσουμε ἐλπίδα. Ἄς βοηθήσουμε ὅλους τούς δυστυχισμένους συνανθρώπους μας. Ἄς ἐπαναφέρουμε τό αὐθεντικό νόημα τών Ἀγίων Ἡμερῶν στή ζωῆ μας. Δεχθεῖτε ὅλοι οἱ φίλοι τῆς Ἱεραποστολῆς, ἐσεῖς πού ἀπό τό ὑστέρημά σας συντρέχετε τό ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ τών ἀνθρώπων στήν πονεμένη Σιέρρα Λεόνε καί σέ ὀλόκληρο τόν κόσμο, τήν πιό θερμή ἔκφραση τῆς εὐγνωμοσύνης μας. Ἡ βοήθεια πού μᾶς στέλνετε, μᾶς δίνει τή δυνατότητα νά συμπαρασσεκόμαστε στούς ἀνθρώπους καί σέ αὐτή τήν δύσκολη δοκιμασία τοῦ Ἔμπολα. Οἱ εὐλογίες τοῦ Χριστοῦ μας νά εἶναι πάντοτε μαζί σας.

Ἀρχιμανδρίτης Θεμιστοκλῆς Ἀδαμόπουλος

Δύο Ὁρθόδοξα Μοναστήρια στήν καρδιά τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Ἰταλίας καί Μελίτης, ἡ ὁποία ἰδρύθηκε τό ἔτος 1991 ἀπό τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο, στήν καρδιά τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, τά τελευταῖα χρόνια προοδεύει σταδιακά, μέ κεντρικό σημεῖο ἀναφορᾶς τή σύσταση νέων ἐνοριῶν, τήν ἀνάγεση καί ἀπόκτηση νέων ναῶν, μονῶν καί παρεκκλησιῶν, ἀλλὰ καί μέ τή χειροτονία πολλῶν νέων, ἀξιόλογων καί ζηλωτῶν κληρικῶν. Σπουδαῖο γεγονός πού ἀφορᾶ στήν παρουσία της στή χώρα, ὑπῆρξε ἡ ὑπογραφή τῆς συμφωνίας τῆς ἐπίσημης ἀναγνώρισίς της (Concordato) ἀπό τήν Ἰταλική Κυβέρνηση.

Μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ἡ τοπική Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο τμήμα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐπιτελεῖ διακριτικά καί ἀθόρυβα τό ἱεραποστολικό καί ἐν γένει ποιμαντικό της ἔργο, ἀναγεννώντας τήν Ὁρθοδοξία μέσα στό κέντρο τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ. Μόλις λίγα χρόνια πρὶν ἡ παρουσία της ἦταν σχεδόν ἀνεμική. Ἀπό τίς 7 ἐνορίες πού εἶχε στό πρόσφατο παρελθόν, σήμερα ἀριθμεῖ 74, ἐνῶ ἀπό 6 ἱερεῖς σήμερα διαθέτει 65. Ἡ Ὁρθοδοξία καί στήν Ἰταλία, ὅπως πράττει σέ ὅλα τά μέρη τοῦ κόσμου, ἐμπνεόμενη ἀπό τά διαχρονικά μηνύματα τοῦ Εὐαγγελίου, κηρύττει τήν καταλλήλα, τό σεβασμό, τήν ἀγάπη, τήν ἐλευθερία, τήν εἰρήνη, τή δικαιοσύνη, τήν ἐλπίδα καί τήν ἀδελφσύνη. Εἶναι πάντοτε ἀνοικτή καί συμμετέχει στίς προκλήσεις τοῦ «ἐν ἀληθείᾳ» διαλόγου.

Στήν ἐκκλησιαστική της δικαιοδοσία ὑπάρχουν πολλῆς ἐνορίες μεταναστῶν, οἱ ὁποῖες εἶναι πτωχές καί χρίζουν συμπάραστασης καί βοήθειας. Δυστυχῶς ἡ συνεχιζόμενη οικονομική κρίση, πού πλήττει καί τήν Ἰταλία, δυσκολεύει τό ἔργο τῆς Μητροπόλεως μας, ἡ ὁποία ἐκτός τῆς ποιμαντικῆς μέριμνας τῶν ὁμογενῶν Ἑλλήνων καί τῶν Ὁρθόδοξων μεταναστῶν, εὐαισθητοποιεῖ καί τίς οικογένειες τῶν ἐλληνοφῶνων ἀπό τίς περιοχές τῆς Καλαβρίας καί τῆς Σικελίας. Ἡ ἀνύστακτη φροντίδα καί ἡ ἐπιμελής διαφύλαξη ὄλων τῶν παραπάνω ἀπό τόν κίνδυνο τῆς Οὐνίας εἶναι συνεχῆς. Οἱ πιστοί τῆς διασπορᾶς πρέ-

πει νά παραμείνουν μέ ἀναμμένη τή λαμπάδα τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ γῆ τῶν δύο Καλαβριῶν καί ἡ μεγαλόνησος τῆς Σικελίας, ἀποτελοῦν διαχρονικά «χρυσή σελίδα» τῆς ἱστορίας τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στήν Ἰταλία, ἔχοντας ἀναδείξει μεγάλες ἐκκλησιαστικές προσωπικότητες. Μυσταγωγική ὄραση προσευχῆς, ἀλλὰ καί περίφημο ἱεραποστολικό καί πνευματικό κόσμημα,

Τό Καθολικό τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ὁσίων Ἡλίου τοῦ Νέου καί Φιλαρέτου τοῦ Κηπουροῦ

ὑπῆρξε ἡ Πατριαρχική καί Αὐτοκρατορική Μονή τῶν Ὁσίων Ἡλίου τοῦ Νέου καί Φιλαρέτου τοῦ Κηπουροῦ. Ἡ Μονή κτίσθηκε ἐπί Λέοντος ΣΤ΄ τοῦ Σοφοῦ καί ἀφοῦ πέρασε πλείστες ὅσες δοκιμασίες, ἐπιθέσεις κατακτητῶν καί καταστροφές, διῆλθε ὅλες τίς περιπέτειες χωρὶς νά προδώσει τήν ἱστορική βυζαντινή καταγωγή της. Διαχρονικά ἐξέφραζε αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης πρὸς τήν Πρωτόθρονη Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, γιά τή μητρική ἀγάπη καί στοργή της.

Τό ἔτος 2005 ἐγκαινιάσθηκε ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Ἰταλίας καί Μελίτης κ. Γεννάδιο καί ἔλαβε νέα ὑπόσταση καί ζωή, μεταδίδοντας στούς προσκυνητές τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί καθοδηγώντας τους στόν δρόμο τῆς σωτηρίας. Οἱ ἐπισκέπτες της ἔχουν τήν εὐκαι-

Ἡ Ἱερά Μονή τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος καί τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας πρὶν τὴν πυρκαγιά (φωτο 1, 2) καί μετὰ τὴν καταστροφή πού αὐτὴ προκάλεσε (φωτο 3)

ρία νά θαυμάσουν τὴν πλοῦσια λατρευτικὴ ζωὴ καὶ γενικά τίς Ὁρθόδοξες παραδόσεις. Οἱ οἰκοδομικὲς ἐργασίες στὴ Μονή, δυστυχῶς, ἔχουν σταματήσει ἐλλήψει οἰκονομικῶν πόρων. Ἡ πόλη στὴν ὁποία βρίσκεται εἶναι ἡ Σεμινάρα. Πρόκειται γιὰ τὴν πατρίδα τοῦ Βαρλαάμ, πολεμίου καὶ ἀντιπάλου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Εἶναι ἓνα πραγματικὸ θαῦμα νά συναντᾶ κανεὶς ἓνα Ὁρθόδοξο Μοναστήρι στὴν γενέτειρα τοῦ Βαρλαάμ. Ἡγουμένη εἶναι ἡ μοναχὴ Στεφανία, σερβικῆς καταγωγῆς, χάρις στίς προσπάθειες τῆς ὁποίας ἡ Μονή, ὕστερα ἀπὸ περίπου 12 αἰῶνες, ἀναβιώνει καὶ ἔχει γίνει σπουδαῖος πόλος φιλοξενίας καὶ προστασίας τῶν Ὁρθόδοξων μεταναστῶν στὴν Ἰταλία.

Ἔνας ἄλλος πνεύμονας πνευματικῆς ἀναψυχῆς εἶναι ἡ Ἱερά Μονή Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος καὶ τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας καὶ στό Μοντενέρ Τρεβίζου. Ἡ Μονή ὑπὸ τὴν συνετὴ καθοδήγηση τῆς Ἡγουμένης Σεβαστιανῆς καὶ τοῦ ἄξιου καὶ ἱκανοῦ ἱεροεπιστάτη, Ἀρχιμανδρίτη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου π. Ἀθηναγόρα Φασιόλιου, ἀποτελεῖ ἓνα φάρο τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν περιοχὴ μὲ σπουδαία προσφορά καὶ ἀξιοζήλητο ἔργο. Τό πῶς πέρασε στὴ δικαιοδοσία τῆς Μητροπόλεως μας εἶναι ἓνα θαῦμα, πού μόνον ὁ Κύριος θά μπορούσε νά ἐπιτελέσει. Ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα τῆς δημιουργίας της, καὶ στό πέρασμα τοῦ χρόνου, ὡς ἀντικανονικὴ ἐνορία, γνώρισε πολλῆς ἐκκλησιαστικῆς περιπέτειες καὶ ἀντιξοότητες. Τό Μοναστήρι αὐτό, δυστυχῶς, τό περασμένο διάστημα δοκιμάστηκε σκληρὰ ἐξαιτίας μιᾶς πυρκαγιᾶς, ἡ ὁποία προκάλεσε ἐκτεταμένες ζημιές, μὲ ἀποτέλεσμα νά μένει ἀλειτούργητο, ἀναμένοντας τὴν ἔμπρακτη συμπαράσταση καὶ στήριξη τῶν πιστῶν.

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις μας, μὲ συντονισμένες καὶ πολυεπεῖς προσπάθειες, ἀναθέρμανε τὴν παρουσία τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Ἰταλικὴ χερσόνησο, μιά χώρα πού ἔχει στενότερη σχέση μὲ τὴν ἱστορία καὶ τὸν πολιτισμὸ τῆς Ἑλλάδας. Εἶναι ἀναντίρρητο γεγονὸς ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη πίστη, ἀγιάζει καὶ σώζει, γι' αὐτὸ παρακαλοῦμε θερμὰ ὅλους τοὺς εὐσεβεῖς ἀδελφοὺς μας, ὅπως καὶ κάθε ἄνθρωπο ἀγαθῆς προαιρέσεως νά βάλουν στὴν προσευχὴ τους τὰ δύο Μοναστήρια μας, ὥστε σύντομα νά ἐπανακάμψουν προκειμένου νά συνεχίσουν τό θαυμάσιο ἔργο τους.

Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Ἰταλίας καὶ Μεθίνας

«τῶν δέ μαθητῶν καθὼς νύπορεῖτό τις, ὤρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς... ἀδελφοῖς»

(Πράξ. ια' 29)

Ἀπὸ 1-07-2014 ἕως 30-09-2014 προσεφέρθηκαν στὸ Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τὰ παρακάτω χρηματικά ποσά γιὰ τὸ Ἱεραποστολικὸ ἔργο ἀπὸ τοὺς:

Greek Orth. Church (Coventry) 244,62 • Konstantoulakis Mary 10,75 • Lakoymentas Irene 64,6 • Lazarou Vasilios 71,13 • Tsina Frideriki 100 • Vlachos M. 100 • Vlachos Bill & Debby 191,59 • Vozaites Thalia 281,85 • Ἀγαθαγγέλου Βασιλική 50 • Ἀδελφὸ Π. 200 • Ἀναστασίου Δέσποινα 20 • Ἀντωνιάδου Χαριτοῦλα 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4337) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3481, 4328) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3521, 3537, 4329) 150 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3499) 37,5 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3934, 4843) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4675) 15 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4320) 110 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3525) 80 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3637, 4616, 4982) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4323) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4339) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4324) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4311) 180 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3538) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4023) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3824) 350 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4322) 100 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1292) 100 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1287) 50 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1281) 50 • Ἀποστόλου Ἀθηνᾶ 550,5 • Ἀραμπατζίδου Σταυρούλα 500 • Ἀσημάκη Κωνσταντῖνο 65 • Βάκρο Γεώργιο 550 • Βαθλιανᾶτο Σωτήριο 70 • Βαθλωμένου Βασιλική 30 • Βαρελίδου Παρθένα 56 • Βαρούτα Ἰωάννη 75 • Βασιλοπούλου Σοφία 60 • Βάιο Γεώργιο 30 • Βελοῦδιο Εὐάγγελιο 10 • Βέττα Γεωργία 60 • Βοηλονάκη Ἐλένη

30 • Βρέντα Ἀπόστολο 50 • Γαβριήλ Μαρία 65 • Γαθανάκη Ἐλῆνη 100 • Γαρμπή Βασίλειο 65 • Γαυρίδου Σοφία 100 • Γιαννάκη Γεώργιο 10 • Γιαννέλου Ἡλέκτρα 60 • Γιαννοπούλου Παναγιώτα 10 • Γιαφέντη Κυριακή 50 • Γκιόκα Μαριγούλα 130 • Γραμματικοῦ Ἀλεξάνδρα 500 • Δάλδα Ἀθ. Παναγιώτη 50 • Δημητρίου Νίκη 20 • Δημητρίου Νικόλαο 50 • Διαμαντόπουλο Θεόδωρο 50 • Δρακουλάκη Μενέλαο 50 • Δριβήλα Γεωργία 70 • Ἐκδόσεις «ΨΥΧΟΓΙΟΣ» 300 • Εὐαγγελιάτου Βασιλική 30 • Ζαφειροπούλου Βασιλική 15 • Ζουναρέλη Ντόβα Ἐλένη 15 • Ἰσυχαστήριο «ΟΙ ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΙ» 60 • Θεοδοσιάδη Εὐγένιο 80 • Θεοδοῦλου Μηνᾶ 22,5 • Ἰσαρη Ἰσιδώρα 65 • Κακαράτζα Ἀντώνιο 20 • Καλλιπόζη Ἀγγελική 80 • Καμπούρη Χριστίνα 20 • Καπελιώτη Μαρία 50 • Καπιδάκη Σαράντο 2.000 • Καραμανλῆ Ἀλέξανδρο 1.000 • Καρανδρέα Παναγιώτη 30 • Καρουζάκη Κυριακή τοῦ Ἰωάννη 50 • Καφεντζοπούλου Ἐλένη 130 • Κεκρόπουλο Ἰωάννη 20 • Κιοῦση Παρασκευή 10 • Κοθοτούρο Χρῆστο 100 • Κονδύλη Ἰω. 50 • Κορακιανίτου Ἀγ. 400 • Κορίκη Μάχη 70 • Κούγια Αικατερίνη 45 • Κουκουβῖνο Βασ. 30 • Κουμντάκου Εἰρήνη 100 • Κουτόνια Παρασκευή 100 • Κουτρομπῆ Νικόλαο 50 • Κουτσογιάννη Δήμητρα 140 • Κρενδηρόπουλο Γεώργιο 150 • Κρίτσα Σταυρούλα 50 • Κυπριωτάκη Καλλιόπη 150 • Κωνσταντινίδη Γεώργιο 117,5 • Κωνσταντινίδη Εὐάγγελιο 130 • Κωνσταντοπούλου Βούλα 60 • Λειτουργῆ Ἀγγελική - Μαρία 300 • Λιάκου Παρασκευή 250 • Λιόλιου Χ. 100 • Λουκάκη Παναγιώτη 50 • Ματσωτά Ἐλένη 30 • Μέμμου Εὐανθία 50 • Μήλια Δή-

μητρα 15 • Μπαρσάκη - Λέρτα Φωτεινή 10 • Μπόζο Ἰωάννη 50 • Μπόζο Παναγιώτη 50 • Μποζοπούλο Κων/νο 100 • Μπουχλῆ Μαρία 175 • Νάννου Φωτεινή 65 • Ναὸ Ἀγ. Ἐφραίμ Σαλαμίνας 398 • Ναὸ Μετ/σεως Σωτήρος 30 • Ξενίτη Βασιλική 30 • Οἰκονόμου Εὐάγγελιο 100 • Παναγιωτοπούλο Γεώργιο 10 • Πανούση Μιχαήλ 100 • Παντζοπούλου Ἀδαμαντία 100 • Παντογιού Παρασκευή 120 • Πανώριο Νικόλαο 10 • Παπαγεωργίου Γεώργιο 100 • Παπαδημητρίου Ἀπόστολο 100 • Παπαδοπούλου Μαρία 100 • Παπαθωμοπούλου Ἰσμήνη 20 • Παπακωνσταντίνου Αἰμιλία 15 • Παπᾶ Βασιλική 200 • Παρασκευοπούλου Ἀθηνᾶ 50 • Πατούνα Ἐμ. 60 • Παχιοῦ Ἀγγέλα 50 • Παχιοῦ Κωνσταντῖνη 50 • Πρυμικίρη Σταῦρο 20 • Πυρίοχο Λεωνίδα 100 • Ρήγκο Ἀριστοτέλη 50 • Σαλίχο Παναγιώτη 30 • Σαράντη Ἄννα 20 • Σαραφίδη Νικόλαο 100 • Σαρίδου Βηθλεέμ 300 • Σακινίδου Σταυρούλα 30 • Σαῖτη Ἀναστάσιο 50 • Σιδέρη Εὐστράτιο 65 • Σινανίδου Φωτεινή 30 • Σιούτη 25 • Σκαμπετζάκη Περικλῆ 25 • Σκέντζο Ἀπόστολο 30 • Σολομωνίδου Ἀνδρομάχη 80 • Σουφλιᾶ Σωτηρία 50 • Σοφικιώτη Νικόλαο 10 • Σταματοπούλο Δημήτριο 10 • Σταματοπούλου Ρούσου Ἄρτεμις 60 • Στολάκη Αἰκ. 100 • Ταμοῦση Βλάσιο 46 • Τασιοῦ Ἀθηνᾶ 50 • Τζέκα Μαρία 20 • Τζουανάκη Εὐσεβεία 20 • Τσίρο Γεώργιο 50 • Τσουκαλοχωρίτη Ἰωάννη 25 • Τσουκνίδα Γεώργιο 6 • Ὑφαντῆ Ἰωάννη 30 • Ὑφαντῆ Ἰωάννη 30 • Φούγια Κων/νο 300 • Χατζημόσχο 400 • Χατζησταυρίδου Ἀναστασία 40.

Ἐπιμέλεια: Εὐάγγελος Δ. Ζουρδούμης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πέτρος Ζ' - ο Όραματιστής Πατριάρχης (1997-2004) Γ.Ε.Ι.	2
18 Ήμέρες στο Κονγκό (Α' Μέρος) † Ο Κίτρος Γεώργιος	3
Έργασίες της Ήρας Συνόδου του Πατριαρχείου Άλεξανδρείας Γ.Ε.Ι.	11
Ήδε ο άνθρωπος Όταν η ποιμαντική ευθύνη φτάνει στα όρια της † Ο Κορέας Άμβρόσιος	12
Χειροτονία ιερέα στη Μοζαμβίκη Άπό τήν Ήρά Ήπισκοπή Μοζαμβίκης	14
Ή Όρθόδοξη Έκκλησία διαθέτει τό καλύτερο κοινωνικό Ήδρυμα στη χώρα Άπό τήν Ήρά Ήπισκοπή Μπραζαβίλ και Γκαμπόν	15
Προοπτικές και τροχοπέδες της Όρθόδοξης Ήραποστολής σήμερα Θανάσης Ν. Παπαθανασίου	16
Νομοκανονικά Παναγιώτης Ή. Μπούμης	20
Θεμελίωση Ήραποστολικού Κέντρου στο Νότιο Σουδάν Άπό τήν Ήρά Μητρόπολη Νουβίας	21
Ήραποστολική περιοδεία του Πατριάρχη Άλεξανδρείας Θεοδώρου Β' στην Κένυα Άπό τό Πατριαρχείο Άλεξανδρείας	22
Κάνοντας γιορτές σε μία «έμπόλεμη ζώνη» Άρχιμ. Θεμιστοκλής Άδαμόπουλος	26
Δύο Όρθόδοξα Μοναστήρια στην καρδιά της Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας Άπό τήν Ήρά Μητρόπολη Ήταλίας και Μελίτης	28
Δωρητές Ευάγγελος Δ. Ζουρδούμης	30
Έξωφυλλο - Όπισθόφυλλο: «Έκει συναντάς παιδιά και μητέρες με δοχεία στο χέρι να περιμένουν υπομονετικά στην ουρά για να πάρουν πόσιμο νερό άπό τή μοναδική βρύση της περιοχής...» ("18 Ήμέρες στο Κονγκό" σελ. 9). Τά στιγμιότυπα κατέγραψε με τό φακό της φωτογραφικής του μηχανής ό Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρος κ. Γεώργιος, ό όποιος ευγενώς μάς διέθεσε τό υλικό προς δημοσίευση.	

Πάντα τά έθνη

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Έτος ΑΓ', τεύχος 132, Όκτ. - Νοέμ. - Δεκ. 2014
Τριμηναίο ιεραποστολικό περιοδικό
ΚΩΔΙΚΟΣ 3536

* Πληροφορεί με τρόπο υπεύθυνο για τις όρθόδοξες ιεραποστολικές προσπάθειες άνά τόν κόσμο.

* Ένημερώνει πάνω στην πολύμορφη πραγματικότητα του κόσμου, που περιλαμβάνει τόσα έθνη με ποικίλα προβλήματα και χαρίσματα.

Ήδιοκτητής: Άποστολική Διακονία της Έκκλησίας της Ελλάδος - Ήωάννου Γενναδίου 14 - Άθήνα 115 21.

Έκδότης-Διευθυντής: Ό Ήπίσκοπος Φαναρίου κ. Άγαθάγγελος, Γενικός Διευθυντής της Άποστολικής Διακονίας της Έκκλησίας της Ελλάδος, Ήαίου 1, 115 21 Άθήνα.

Ήδρυτής: Ό Άρχιεπίσκοπος Τυράνων και πάσης Άλβανίας κ. Άναστάσιος. Διετέλεσε Διευθυντής κατά τά έτη 1981-1992.

Ήυπεύθυνος ύλης: Ευάγγελος Ν. Μαρινόπουλος.

Σύνταξη - Ήπιμέλεια έκδόσεως: Γραφείο Έξωτερικής Ήραποστολής της Άποστολικής Διακονίας.

Ήπιστολές - Ήμβάσματα: «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ» Άποστολική Διακονία, Ήω. Γενναδίου 14 — Άθήνα 115 21 — Τηλ. 210-7272.315 - 316. Fax 210-7272.310.

Συνδρομή για 1 χρόνο:

Έσοτερικου	€ 5
Κίτρον	€ 12
Ευρώπης	€ 12
Λοιπές χώρες	€ 14
Για τούς φοιτητές και μαθητές:	€ 2,50
Τιμή τεύχους	€ 1,25

* Τό ποσόν της συνδρομής έχει συμβολικό χαρακτήρα. Δέν άποσκοπεί μόνο στην κάλυψη τών έξόδων έκδόσεως του περιοδικού, αλλά και στη διαμόρφωση υπεύθυνης ιεραποστολικής συνειδήσεως. Γίνονται δεκτές προαιρετικές προσφορές για τήν έκδοση του περιοδικού.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Χρήστος Κοβαΐος.

Διεύθυνση: Πρωτομαγιάς 3 - 14568 Κρυονέρι Άττικής

ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ (All Nations)

Year 33, No 132, Oct.-Nov.-Dec. 2014

The aims of the quarterly magazine "Panta ta Ethni" are:

* To provide information in a responsible way on Orthodox missionary efforts throughout the world.

* To arouse awareness of the multiform reality of the modern world.

Publisher: Bishop of Phanarion Agathangelos, General Director of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Founder: Archbishop of Tirana and all Albania Anastasios Yannoulatos. He was editor during 1981-1992.

Editorial Board: Foreign Mission Office of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Letters-Remittances: "ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ" (All Nations)

Apostoliki Diakonia, 14, Io. Gennadiou St. — 115 21
Athens — GREECE. Tel. ++3210.7272.315-316.

Subscription for 1 year:

Greece	€ 5
Cyprus	€ 12
Europe	€ 12
Other countries	€ 14

Printed: By Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Καλλιτεχνική επίμελεια: Τμήμα Φωτοστοιχειοθεσίας της Άποστολικής Διακονίας της Έκκλησίας της Ελλάδος

